

Hollolan kunta
Valvontajaosto 26.9.2018
HOL 307/2017

Ympäristölupahakemus koskien Lahden ampumaseura ry:n ulkona sijaitsevaa ampumarataa Hälvälän kylässä

HOL 307/2017

KERTOELMAOSA

Asia

Päätös Lahden ampumaseura ry:n ympäristölupahakemuksesta (HOL 307/2017).

Toiminnanharjoittaja (luvan hakija)

Nimi: Lahden Ampumaseura ry

Y-tunnus: 2020255-8

Yhteystiedot: Vuorikatu 3 b, 15110 Lahti, 0407326999,

haulikko@lahdenampumaseura.fi

Yhteyshenkilö: Antti Virolainen

Yhteystiedot: Vuorikatu 3 b, 15110 Lahti, 0407326999,

haulikko@lahdenampumaseura.fi

Toiminnan sijainti

Hollola, Hälvälä, kiinteistö 98-408-1-143.

Luvan hakemisen peruste

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 27 § liitteen 1 taulukko 2 mukaan ulkona sijaitsevalla ampumaradalla on oltava lupa (ympäristölupa).

Nykyinen ympäristölupa on määräaikainen ja on voimassa 31.12.2019 asti.

Asian vireille tulo

Asia on tullut vireille 21.12.2017. Hakemuksesta on pyydetty lisäselvitys 23.2.2018 ja hakemusta on täydennetty 9.3.2018 ja 13.3.2018.

Lupaviranomainen ja viranomaisen toimivalta

Ympäristönsuojelulain 34 §:n ja ympäristönsuojeluasetuksen (713/2014) 2 §:n 1 momentin kohdan 13 mukaan ulkona sijaitsevan ampumaradan ympäristöluvan ratkaisee kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Voimassa olevat viranomaispäätökset ja sopimukset

Lahden seudun ympäristölautakunta on päätöksellään 30.10.2014 myöntänyt 31.12.2024 asti voimassa olevan ympäristöluvan (D/937/11.10.00.01/2013)

Hollolan kunta
Valvontajaosto 26.9.2018
HOL 307/2017

Lahden Ampumaseura ry:n Hälvälän haulikkoradalle. Korkeimman hallinto-oikeuden 4.4.2017 tekemän päätöksen 1568/2017 (Diaarinro 621/1/16) mukaan ympäristölupa on voimassa määräaikaisena 31.12.2019 asti.

Hollolan valvontajaosto on päätöksellään 19.4.2017 26 § antanut lisämääräyksiä ympäristölupaan toiminnan meluntorjuntaan liittyen.

Lahden Ampumaseura ry:llä on vuokrasopimus Metsähallituksen Laatumaan (nykyisin Kiinteistökehitys) kanssa. Sopimus koskee kiinteistöllä 98-408-1-143 olevaa noin 9,5 ha aluetta, jolla Lahden ampumaseura toimii. Vuokrasopimus on määräaikainen ja päättyy 31.12.2024.

Hämeen ELY-keskus on tehnyt päätöksen pilaantuneen maaperän puhdistamisesta 24.10.2017. Haulikkoradalla tausta- ja meluvallina toimivaa ratavallia korotetaan ja laajennetaan. Korotuksen ja laajennuksen yhteydessä kunnostetaan maaperä muokattavalta alueelta. Maaperä on pilaantunut pitkän toimintahistorian aikana ratavallin kohdalla ja rata-alueella vallin ja ampumapaikkojen välimaastossa. Pilaantumista aiheuttavat raskasmetallit (lyijy, antimoni ja arseeni) ja PAH-yhdisteet.

TIIVISTELMÄ HAKEMUKSESTA

Toiminta, jolle lupaa haetaan

Toistaiseksi voimassa olevaa lupaa haetaan Lahden Ampumaseura ry:n hallinnassa olevan haulikkoradan kuuden radan (2 trap-, 2 skeet- ja 2 yhdistelmärataa) toiminnalle.

Hakija hakee ympäristönsuojelulain (527/2014) § 199 mukaisesti lupaa toiminnan aloittamiseen mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta, jotta toimintaa voidaan jatkaa keskeytyksettä. Hakija katsoo, ettei vakuutta tarvitse asettaa, koska ottaen huomioon haulikkoradan toiminnan pitkä historia suhteessa nyt kysymyksessä olevaan ajanjaksoon (mahdollinen muutoksenhaku) radan käytöstä ei aiheudu merkittävää ympäristön pilaantumisen vaaran lisääntymistä.

Rata sijaitsee Metsähallituksen omistamalla kiinteistöllä 98-408-1-143 (**liite 1** sijaintikartta). Koko alueen omisti aikaisemmin puolustusministeriö, jolta maa-alueet siirtyivät 01.01.2002 metsähallituksen omistukseen. Lahden Ampumaseura ry on vuokrannut alueen metsähallitukselta 01.10.2002 alkaen. Nykyinen vuokrasopimus päättyy 31.12.2024.

Puolustusvoimien ampuma-alue syntyi 1950-luvulla, jonka jälkeen alueelle tuli myös ampumaharrastustoimintaa. Ensimmäinen skeet-rata valmistui 1961 nykyiselle paikalle ja muut nykyiset haulikkoradat perustettiin vuonna 1987. Haulikkorata-alue on kuulunut aikaisemmin Hämeen Rykmentin hallinnoimaan ampumarata-alueeseen ja haulikkoradan naapurissa on Panssariprikaatin hallinnassa oleva puolustusvoimien ampumarata, jossa on mm. kivääri- ja

pistooliradat. Haulikkoratoja käyttävät Lahden Ampumaseura ry:n jäsenet, riistanhoitoyhdistys, reserviläisjärjestöt, alueella toimivat metsästysseurat sekä maajoukkueen ja puolustusvoimien urheilukoulun ampumavalmennettavat.

Hälvälän haulikkoradalla on kuusi erillistä haulikkorataa, joista kaksi skeet- ja kaksi trap-rataa sekä kaksi trap/skeet/compact sporting yhdistelmärataa. Radan 6 yhteyteen rakennetaan neljäs skeetrata vuoden 2018 aikana, jonka rakentaminen ei lisää ympäristövaikutuksia. Ratojen keskimääräisen ampumasuunnan kompassisuunta on 40 astetta eli koilliseen. Hälvälän haulikkoradalla voidaan harrastaa seuraavia haulikkoammuntalajeja: skeet, kansallinen skeet, trap, automaattitrap, kansallinen trap, metsästystrap, kaksoistrap, metsästysammunta sekä compact sporting.

Skeet

Haulikkoradalla on kolme skeet-rataa, radat 3, 4 ja yhdistelmärata 5. Rata 5 on yhdistetty skeet/trap rata, jolla sijaitsee myös heitinhauta joka mahdollistaa radan käyttämisen trap-ratana. Yhdistelmäradan 6 yhteyteen rakennetaan neljäs skeetrata vuoden 2018 aikana.

Skeetrata on puoliympyrän muotoinen. Sen kaarella vasemmalla puolella on korkea heitintorni (A) ja oikealla puolella matala (B). Tornien välinen etäisyys on noin 36 m. Kiekot heitetään korkeasta tornista noin 3 m korkeudelta vinosti kohti matalaa tornia ja vastaavasti matalasta tornista noin 1 m korkeudelta kohti korkeaa tornia. Kiekot lentävät aina samalla tavalla. Kiekkojen lentonopeus on noin 90 km/h ja lentopituus 67-69 m. Sallittu ampuma-alue on tornien välinen matka. Ampumapaikat, joita on kahdeksan, ovat puoliympyrän kaarella, siten että 1 paikka on korkean tornin juurella ja paikka 7 on matalan tornin edessä, paikat 2-6 ovat kaarella noin 8 m etäisyydellä toistaan ja paikka 8 tornien välisellä linjalla keskellä rataa (kuva 6). Sarjaan kuuluu 25 kiekkoa.

Trap

Haulikkoradalla on neljä trap-rataa, radat 1, 2, sekä yhdistelmäradat 5 ja 6. Yhdistelmäratoja 5 ja 6 käytetään compact sporting-ratana. Trap-rata käsittää heitinhaudan, jossa on 15 heitintä kolmen heittimen ryhmissä. Ampumalinjalla on viisi ampumapaikkaa ja kullakin paikalla on oma kolmen heittimen heitinryhmänsä. Trap ja kaksoistrap ammutaan samalla radalla.

Trapissa kukin ampuja ampuu oman ampumapaikkansa edestä lähtevää kiekkoa, jonka lentosuuntaa ja korkeutta hän ei tiedä etukäteen. Kiekko lähtee välittömästi ampujan kutsusta jostain näistä kolmesta heittimestä, ja se voi lentää ampumasuuntaan nähden 0-45 asteen kulmassa, joko oikealle tai vasemmalle. Kiekon korkeus voi vaihdella puolentoista ja kolmen metrin välillä. Korkeus mitataan kaikilla traplajeilla 10 m heitinhaudan edestä. Lentomatka on 76 metriä. Kiekolla on lähtönopeutta noin 150 km/h. Sarjaan kuuluu 25 kiekkoa. Trap on ollut olympialaji vuodesta 1908.

Compak sporting

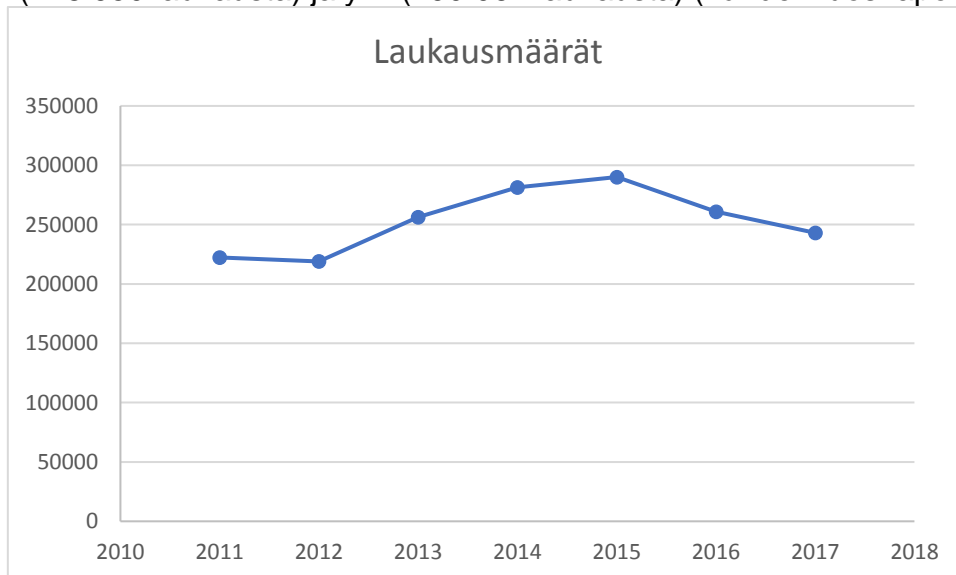
Haulikkoradalla on trap-radan 6 yhteydessä compak sporting-rata, jota jatkossa suoritetaan myös yhdistelmäradan 5 yhteydessä.

Compak sportingissa radan viisi ampumapaikkaa sijaitsee suoralla linjalla noin 4 metriä toisistaan samaan tapaan kuin trap-lajeissa. Rata onkin yleensä rakennettu skeet/trapradan yhteyteen, jolloin voidaan hyödyntää olemassa olevia heittämiä. Compak-rataan kuuluu kuusi heitintä. Kiekot lentävät oikealta vasemmalle ja vasemmalta oikealle sekä suoraan poispäin. Lisäksi voidaan käyttää jäniskiekkoja sekä suoraan ylös nousevia kiekkoja. Myös compak-radan kiekkoja ja lentokulmia muutetaan säännöllisesti. Compak sportingissa järjestetään EM- ja MM-kilpailuja, jotka ovat hyvin suosittuja.

Hälvälän haulikkoradalla on käytössä haulien keräysjärjestelmä, joten compak sportingissa ei ammuta jäniskiekkoja, ellei sitä varten rakenneta erillistä haulien keräysjärjestelmää.

Asemapiirroksessa 080604-1 (**liite 3**) radat ja rakennelmat on numeroitu ja sijoitettu karttapohjalle, jossa on korkeuskäyrät. **Liitteenä 4** on suurennos haulikkorata-alueesta asemapiirroksessa 080604-2.

Kaavio 1. Toteutuneet laukausmäärät haulikkoradalla vuosina 2017-2011 alin (218 950 laukausta) ja ylin (290 062 laukausta) (Lähde: vuosiraportit)

Hakija esittää ampuma-ajoiksi seuraavaa:

Taulukko 1. Hakijan esittämät ampuma-ajat

Kuukausi	Päivät	Ampuma-ajat	Muuta
Tammikuu	lauantai	10:00-14:00	Puolustusvoimien urheilukoulun ampujilla on oikeus käyttää rataa harjoitukseen maanantai-perjantai klo 10:00-14:00
Helmikuu	lauantai	10:00-14:00	Puolustusvoimien urheilukoulun ampujilla on oikeus käyttää rataa harjoitukseen maanantai-perjantai klo 10:00-14:00
Maaliskuu	maanantai-perjantai	9:00-16:00	
	lauantai-sunnuntai	10:00-18:00	
Huhtikuu	maanantai-torstai	9:00-20:30	
	perjantai	9:00-18:00	
	lauantai-sunnuntai	10:00-18:00	
Toukokuu	maanantai-torstai	9:00-20:30	
	perjantai	9:00-18:00	
	lauantai-sunnuntai	10:00-18:00	
Kesäkuu	maanantai-torstai	9:00-20:30	
	perjantai	9:00-18:00	
	lauantai-sunnuntai	10:00-18:00	
Heinäkuu	maanantai-torstai	9:00-20:30	
	perjantai	9:00-18:00	
	lauantai-sunnuntai	10:00-18:00	
Elokuu	maanantai-torstai	9:00-20:30	
	perjantai	9:00-18:00	
	lauantai-sunnuntai	10:00-18:00	
Syyskuu	maanantai-torstai	9:00-20:30	
	perjantai	9:00-18:00	
	lauantai-sunnuntai	10:00-18:00	
Lokakuu	maanantai-perjantai	9:00-18:00	
	lauantai-sunnuntai	10:00-18:00	
Marraskuu	maanantai-perjantai	9:00-16:00	
	lauantai-sunnuntai	10:00-16:00	
Joulukuu	maanantai-perjantai	9:00-16:00	
	lauantai-sunnuntai	10:00-16:00	

Hakija esittää kilpailutoimintaa järjestettäväksi kahtenatoista (12) viikonloppuna (pe, la, su) vuodessa siten, että 1.6.-31.7. välisenä aikana on mahdollista järjestää kuuset (6) kilpailut. Kilpailut järjestetään klo 9:00-20:00 aikana ja kilpailuharjoitukset perjantaina klo 9:00-18:00, muuna aikana ampumarjoittelu taulukossa 1 esitettyjen ampuma-aikojen mukaan.

Hollolan kunta
Valvontajaosto 26.9.2018
HOL 307/2017

Kilpailujen arvioidut laukausmäärät ovat:

Polar GP, 25 000 lks
Super Finaali, 20 000 lks
SM kilpailut/laji, 12 000 lks

Normaalin kilpailutoiminnan lisäksi järjestetään kansainvälisen ampumaurheiluliiton alaisia MM/ MC-kilpailuja sekä EM ja PM kilpailuja. Seuraava MC-kilpailu järjestetään 2019 vielä vahvistamattoman aikataulun mukaan elokuun 11-25. Kilpailujen kesto on n. 10-14 vrk sisältäen viikonloput. Kilpailujen järjestämisrajoitukset eivät koske näitä kilpailuja. MC-kilpailun arvioitu kokonaislaukausmäärä on 120 000 laukausta. Ampumaurheiluliiton alaisia maajoukkueleirejä esitetään järjestettäväksi maaliskuu-toukokuussa enintään kahdeksana (8) viikonloppuna, lauantaisin ja sunnuntaisin klo 10:00-16:00. Leiripäivän arvioitu laukausmäärä 2500 lks/päivä.

Kilpailuja, leirejä ja harjoituksia ei järjestetä seuraavina päivinä: pääsiäisen aika (pitkäperjantai-toinen pääsiäispäivä), äitienpäivä, helatorstai, helluntai, juhannus (kolme peräkkäistä päivää pe-su), isänpäivä, itsenäisyyspäivä, pyhäinpäivä ja joulupyhät.

Toiminnan sijaintipaikka ja sen ympäristö

Alueen kaavoitustilanne

Rata sijaitsee Metsähallituksen omistamalla kiinteistöllä 98-408-1-143. Alueella on voimassa Hollolan valtuuston 3.4.2017 hyväksymä strateginen yleiskaava, joka sisältää viisi oikeusvaikutteista karttaa. Strategisen yleiskaavan pääkartassa ympäristölupahakemusta koskeva alue on osoitettu puolustusvoimien alue/muuttuva alue – merkinnällä. Kaavamääräyksessä edellytetään, että alueen suunnittelussa ja toteutuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota toiminnan haitallisten ympäristövaikutusten vähentämiseen ja ympäristön suojaamiseen. Toimintojen muuttuessa selvitetään alueen raivaus- ja puhdistustarve sekä laaditaan niiden toteuttamiseksi suunnitelma. Ampumaratatoimintoja kehitetään niin, että alueella voi toimia ampumaurheilukeskus.

Strategisen yleiskaavan pääkartan lisäksi aluetta koskevia määräyksiä on annettu teemakartoilla;

Kartalla 3 Maisema, kulttuuriympäristö ja virkistys. Puolustusvoimien alueen poikki on osoitettu itä-länsisuuntainen viheryhteystarve.

Kartalla 4 Vesitalous on esitetty alueelle sijoittuva vedenhankinnan kannalta tärkeä pohjavesialue.

Kartalla 5 Ympäristövaikutuksia aiheuttavat toiminnot on esitetty ampumarata sekä Hälvälän ampumatoiminnan melualueet Hälvälän melualue 1 (kartalla me1) ja Hälvälän melualue 2 (kartalla me2).

Strategisen yleiskaavan pääkartan yleismääräyksissä todetaan, että tarkemmassa maankäytön suunnittelussa ja rakentamisessa tulee ottaa huomioon kartalla esitetyistä toiminnoista muulle ympäristön maankäytölle aiheutuvat häiriöt tai rajoitteet. Suunnittelun tulee perustua ajantasaisiin, suunnittelun tarvetta vastaaviin ja vaikutusten arviointiin riittäviin ympäristöselvityksiin.

Puolustusvoimien toiminnan aiheuttama ampumamelu me 1, ampumamelu ylittää 55 dB LAeq tai 65 dB Almax. Rakentamismääräys: Alueella ei sallita uusien asuinrakennusten, tai vapaa-ajanasuntojen rakentamista. Ainoastaan olemassa olevien rakennusten peruskorjaaminen ja laajentaminen, mikä ei lisää uusien asuntojen lukumäärää, on sallittu (MRL 43.2 §:n mukainen rakentamisrajoitus).

Puolustusvoimien ampumamelu me2, ampumamelualueen raja: Alueella ampumamelu ylittää 50 dB tai 60 dB Almax. Vakinaisia tai vapaa-ajan asuntoja sekä muita melulle herkkiä toimintoja sisältävistä rakennushankkeista on pyydettävä Puolustusvoimien lausunto.

Strategisen yleiskaavan selostuksessa on todettu kappaleessa 5.13 Ympäristövaikutuksia aiheuttavat toiminnot, että Hälvälän ampumaradan melualue ja siihen liittyvät määräykset ovat voimassa siihen asti, kunnes Puolustusvoimat lopettaa ampumatoimintonsa alueella tai ampumatoiminnan meluvaikutukset ympäristöön muutoin vähenevät.

Strategisessa yleiskaavassa lähimmät asumiseen osoitetut alueet ovat Tiilikankaan alue haulikkoradan kaakkoispuolella noin 500 metrin etäisyydellä sekä Kirkkotien varteen sijoittuvat asuinalueet noin 1,7 kilometrin päässä haulikkoradasta lounaaseen. Asuinalueet ovat toteutuneet asemakaavojen pohjalta.

Äänen leviämiseen ja vaikutuksiin liittyvät tekijät

Hälvälän haulikkoradat sijaitsevat puolustusvoimien ampumarata-alueen ja harjoitusalueen yhteydessä. Puolustusvoimien toiminnot ovat haulikkorata-alueen länsipuolella. Radat sijaitsevat Hälvälän asuinalueen pohjoispuolella ja ampumasuunta on koillinen. Maasto on melko tasaista ampumaradan etelä-kaakkoispuolella, joten luonnollisia meluesteitä eli mäkiä ei ole Tiilikankaan taajaman suuntaan. Ampumasuuntaan sen sijaan on merkittäviä mäkiä, jotka rajoittavat melun leviämistä. Haulikkorataa ja Hälvälän ampuma-aluetta ympäröivä alue on metsämaata. Ampumarata sijaitsee eteläboreaalaisella Lounaismaan ja Pohjanmaan rannikon metsäkasvillisuusvyöhykkeellä.

Lähin asuinrakennus sijaitsee noin 650 metrin etäisyydellä haulikkoradan paviljongista. Etäisyys läheiselle Tiilikankaan asuntoalueelle on noin 950 metriä haulikkoradan paviljongista kaakkoon. Lähin asuinalue on Valkontien päässä 750 metriä lähimmän radan (rata 6) ampumapaikalta mitattuna.

Muita kohteita ovat Tiilikankaan ala-aste ja päiväkotit, jotka sijaitsevat 2 kilometrin päässä haulikkoradan paviljongista eteläkaakkoon, Ilvestien leikkipaikka sijaitsee reilun kilometrin päässä lähimmän radan (rata 6) ampumapaikalta mitattuna kaakossa, Tiirismaan ulkoilualueelle, ampumaradan koillispuolelle, on radalta matkaa noin 400 metriä, viiden kilometrin säteellä ampumaradasta on yhteensä kaksitoista koulua ja päiväkotia ja yksitoista leikkikenttää. Lisäksi on myös sairaala (4,7 km) ja terveystieteiden keskus (2,35 km).

Lähimmät Tiirismaan luonnonsuojelualueet sijaitsevat 1-1,5 km etäisyydellä itä-, koillis- ja pohjoispuolella. Kutajärven linnustonsuojelullisesti tärkeään Natura-alueeseen (FI0306006) kuuluvat pitkälle umpeenkasvanut Kutajärvi sekä neljä erillistä Vesijärven lahtea: Kirkonselkä, Laasonpohja, Lahdenpohja, Teräväiset ja Kailanpohja, joista Kutajärvi sijaitsee lähimmillään n. 2,4 km etäisyydellä haulikkoradoista. Kutajärven arvokkainta vesikasvilajistoa ovat Hämeessä uhanalaiset kalvasärviä, uposvesitähti, silonäkinparta sekä ahdinsammal. ([http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Suojelualueet/Natura_2000_alueet/Kutajarven_alue\(7098\)](http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Suojelualueet/Natura_2000_alueet/Kutajarven_alue(7098))).

Tiirismaan Natura-tietolomakkeessa mainitaan suojeluperusteina seuraavat luontotyypit: keidassuot, silikaattikalliot ja lehdot. Lisäksi alueen suojeluperusteina mainitaan luontodirektiivin II-liitteen lajit hajuheinä, lettosiemenkotilo ja myyränporras. Em. lajit esiintyvät Tiirismaan alueella suojelluissa lehdossa. Tiirismaan keskeinen lakialue on suojeltu maa-aineslailla ja lehdot sekä Soisalmensuo luonnonsuojelulla (Mäkinen 2014). Ampumatoiminta haulikkoradoilla on alkanut useita vuosikymmeniä ennen Natura-alueiden perustamista, joten hakemuksen mukaan haulikkoammunnalla ei ole negatiivisia vaikutuksia Kutajärven eikä Tiirismaan Natura-alueiden suojeluarvoihin.

Haitta-aineiden leviämiseen ja vaikutuksiin liittyvät tekijät

Haulikkorata-alue on Salpakankaan (0409852) I-luokan pohjavesialueella pohjaveden muodostumisalueella (**liite 2**).

Geologian tutkimuskeskuksen (GTK) aineistojen ja lausunnon (Pohjaveden pinnan syvyys ja pohjaveden virtaussuunnat haulikkorata-alueella 05.03.2002, hakemuksen liite 14) mukaan pääosassa haulikkorata-alueella pohjaveden virtaussuunta on kohti lounasta. Haulikkorata-alueen itäisemmästä osasta pohjavettä virtaa mahdollisesti jonkin verran myös kolliseen kohti Räläksuota. Kohti Räläksuota virtaava pohjavesi ei ole hakemuksen mukaan yhteydessä Tiilijärven vedenottamolta pumpattavaan veteen. Vedenottamo on poistettu käytöstä 2007.

Lähin lähde on koillisessa sijaitseva Räläksuon lähde, joka on noin 500 m etäisyydellä rata-alueen vallista. Naapurissa olevilla ampumaratojen lähellä on yksi pohjavesikaivo. Haulikkoradalla on yksi pohjavedentarkkailuputki ja toinen on määrätty asennettavaksi meluntorjuntapäätöksessä (Hollolan valvontajaosto 19.4.2017, 26§).

Salpakankaan pohjavesialueella sijaitsee Hollolan kunnan Tiilijärven pohjavedenottamo noin 800 metrin päässä haulikkorata -alueesta itään. Ottamo on poistettu käytöstä 2007. Vuoden 1999 pohjavedensuojelusuunnitelmassa ottamolle on rajattu suojavyöhyke, jota vesioikeus ei ole vahvistanut.

GTK:n em. aineistojen ja lausunnon mukaan Hälvälän ampumarata-alue kuuluu laajaan I-Salpausselän reunamuodostuma vyöhykkeeseen. GTK:n maaperäkartoitustietojen mukaan alueen pintamaalaji on hiekkaa. GTK:n maatutkaluotaustietojen perusteella maaperä on ampumarata-alueen lounaisosassa myös syvemmällä hiekkavaltaista. Hiekkakerrostumien keskellä on kalliopaljastuma- ja moreenimaalajialueita. Haulikkoradan lounaisreunalla sijaitsevan porakaivon kohdalla maapeitteenpaksuus on noin 12 metriä. Näiden tietojen perusteella ampumarata-alueella sijaitsee laaja kaakko-luode-suuntainen moreeni/kallioselänne, jonka topografialtaan korkeimmat osat sijoittuvat ampumarata-alueen koillisreunaan. GTK:n lausunnon mukaan pohjavedenpinnan syvyys haulikkorata-alueella on maanpinnasta noin 12-13

metriä. Rata-alueella sijaitsevan havaintoputken pohjaveden pinta on ollut noin 10 metrin syvyydellä maanpinnan tasosta +144 (HP1/03).

GTK:n lausunnon mukaan haulikkorata-alueen etelä- ja kaakkoispuolella pintavedet valuvat Isoon Tiilijärveen, josta vedet suotautuvat maaperäkerrostumien läpi edelleen kohti luodetta. Rata sijaitsee Vähäjoen ja siten Porvoonjoen valuma-alueella. Lähimmät vesistöt ovat radan lounaispuolella oleva Mustajärvi (850 m rata-alueesta), Kastarlammi (890 m rata-alueesta) ja kaakkoispuolella oleva Iso-Tiilijärvi, joka sijaitsee eri valuma-alueella.

Ympäristökuormitus ja sen rajoittaminen

Ampumaratatoiminnan merkittävimmät ympäristövaikutukset/riskit liittyvät ampumamelun leviämiseen sekä haulien sisältämien haitallisten aiheiden mahdollisiin päästöihin maaperään ja sieltä edelleen pinta- ja pohjavesiin. Hakemuksen mukaan ampumaratatoiminnasta aiheutuu erittäin harvoin välittömiä tai lyhyen aikavälin ympäristövaikutuksia erityisesti, mikäli vaikutus kohdistuu kuivaan kivennäismaahan, jossa raskasmetallien kulkeutuminen on äärimmäisen hidasta.

Melu ja sen vaikutusten vähentäminen

Laukausmelu Hälvälän haulikkoradalla

Haulikkoradalla ja radan ympäristössä on tehty useita melumittauksia eri toimijoiden toimesta vuosien 2001-2017 välillä. Olosuhteet ovat kuitenkin olleet vaihtelevia ja ammunnat osin erilaisia verrattuna laskentaan. Lisäksi keskiarvon laskentatapa poikkeaa laskennan periaatteista. Mittauksista suurin osa on jouduttu tekemään mittaushjeen vastaisissa olosuhteissa eli väärällä tuulen suunnalla. Vaihtelu mittaustuloksissa laukausten ja kertojen välillä on ollut tavalliseen tapaan erittäin suurta.

Hälvälän haulikkoradan laukaushmelun vaikutuksia on arvioitu nykytietämyksen mukaan parhaalla ja luotettavimmalla ja ajanmukaisimmalla arviointimenetelmällä.

- Hälvälän ampumarata, haulikkoradan ympäristömeluselvitys 20.4.2016. Akukon Oy (hakemuksen liite 9).
- Hälvälän ampumarata. Haulikkoradan torjuntatarkastelun päivitys 6.4.2017. Akukon Oy (hakemuksen liite 10).

Hälvälän haulikkoradalle tehtiin ympäristömeluselvitys vuonna 2016. Selvitys sisälsi myös vaihtoehtoja meluntorjuntatoimenpiteiden toteuttamiseksi. Kahdesta vaihtoehdosta torjuntavaihtoehto 2 on valittu toteutettavaksi. Tarkasteltaessa melutasoja lähimmillä altistuvilla kohteilla rata 3 (skeet) aiheutti ohjearvon ylityksen yhdellä desibelillä tarkastelusuunnassa Tiilikangas P (Akukon 2016).

Vuoden 2016 selvitystä tehtäessä käytettiin sillä hetkellä parasta saatavilla olevaa tietoa haulikon melupäästöistä. Vuoden 2016 loppupuolella haulikon melupäästö määritettiin luotettavimmin kattavien mittausten avulla asiantuntijoista koostuvan työryhmän toimesta. Vuoden 2017 raportissa on esitetty tarkennettuun haulikon melupäästöön perustuva tarkastelu Hälvälän haulikkoradan meluntorjuntavaihtoehdolle 2. Muut laskenta-asetukset ovat identtiset edellisen ympäristömeluselvityksen kanssa. Vuoden 2017 päivitetty laskentatarkastelu osoittaa, että ampumaratamelun ohjearvot eivät ylity lähimmillä melulle altistuvilla kohteilla. Uudella melupäästöllä laskettuna A1-enimmäisäänitaso LA_{max} on radasta ja tarkastelualueesta/-suunnasta riippuen noin 2...3 dB pienempi kuin vanhalla melupäästöllä laskettuna (Akukon 2017).

Nykyiset meluntorjuntarakenteet

Ratojen välissä on noin kuusi metriä korkeat meluesteenä toimivat väliseinät, joissa on molemmin puolin runkorakennetta vuorivillalevyt ja joiden päällä on harva pintalaudoitus pitämässä levyt paikoillaan sekä suojaamassa vuorivillalevyjä niihin osuvilta kiekon palasilta.

Ratojen etupuolella ampumasuunnassa sijaitsee neljästä kuuteen metriä korkea maavalli, jonka päällä on kolme metriä korkea pressu- ja lauta-aita. Ratojen yksi ja kaksi kohdalla maavalli on neljä metriä korkea, muiden ratojen kohdalla kuusi metriä. Meluidan (maavalli & meluaita) korkeus on ampumatasosta 11 metriä. Maavallit on päällystetty viiralla, joka estää haulien sekoittumisen ratarakenteisiin. Maavallin etureunassa on kouru ja pysäytin, johon haulit kerääntyvät ja josta ne otetaan talteen. Ratojen yksi-kolme kohdalla sijaitsee ampumasuunnassa, noin 20 metriä kauempana myös toinen neljä metriä korkea maavalli, jonka päällä on kolme metriä korkea pressuaita (haulien keruulaita) haulien lentoradalla. Meluidan korkeus on 11 metriä ampumatasosta.

Meluntorjuntarakenteet on merkitty asemapiirroksen **liite 4**.

Toimenpiteet ampumamelupäästöjen vähentämiseksi tulevaisuudessa

Lahden Ampumaseura ry on laatinut suunnitelman ampumamelupäästöjen vähentämiseksi Hälvälän haulikkoradalla 28.06.2016 (hakemuksen liite 5).

Akukon Oy:n laatimassa meluselvityksessä 20.4.2016 on esitetty kaksi erilaista meluntorjunta vaihtoehtoa (1 ja 2). Vaihtoehto 1 käsittää kevyitä torjuntatoimenpiteitä kuten sivuseinäkkeen rakentamista radalle 1, taustavallin korottamista niin, että vallin päällä olevan meluseinän yläreuna on koko matkalla korkeudessa +166 m ja ratojen 3 ja 4 sekä 4 ja 5 välisten seinien pidentämistä. Tällä vaihtoehdolla saadaan Iso-Tiilijärven vapaa-ajan asunnoille kantautuva melu torjuttua 60 dB tuntumaan, mutta muilla radoilla melun leviämisen torjuntavaikutus on vähäinen. Vaihtoehto 2 käsittää kevyiden torjuntatoimenpiteiden lisäksi taustavallin ja sen päällä olevan seinän korottamista. Torjuntatoimenpiteet ovat ratojen välisten seinien muuttaminen

kuten vaihtoehdossa 1, taustavallinkorottaminen koko matkalta tasoon +167 m ja sen harjalle koko vallin matkalle seinä, jonka yläreuna on tasossa +170 m.

Ottaen huomioon rakennushankkeen laajuuden toiminnanharjoittaja esittää taustavallinkorottamisen koko matkalta maavallina tasoon +174 m, jolloin vallin korkeus ampumapaikalta on +18 m. Maamassojen määrä on yhteensä 250 000...270 000 m³. Valli rakennetaan puhtaista pilaantumattomista maa-aineksista. Akukon Oy:n meluselvityksessä 20.4.2016 esitettyä meluntorjuntavaihto 2 (vallin korkeus 14 m suhteessa ampumapaikkoihin) korkeampi maavalli pienentää ampumamelualueutta entisestään eikä melualueelle jää altistuvia kohteita. Maavallilla, jonka korkeus on n. 17-18 m pysäyttää käytännössä kaikki haulit ja ne saadaan kerättyä vallin alaosassa olevista kouruista. Näin vallin valmistumisen jälkeen päästöt ratarakenteisiin ovat minimaalisia ja eikä hakemuksen mukaan maaperän tai pohjaveden pilaantumisriski jatkossa ole. Hollolan kunnan valvontajaosto on hyväksynyt vallin rakentamissuunnitelman 24.5.2017 ja Hämeen ELY-keskus on antanut päätöksen pilaantuneen maaperän puhdistamisesta 24.10.2017.

Vallinkorotushankkeelle on esitetty alustava valmistumisen aikatauluksi alkuperäisen suunnitelman 30.11.2016 mukaan seuraavasti:

-Uusi meluntorjuntaseinä 31.8.2018

-Meluvallin korotuksen tavoitteellinen valmistumisajankohta on tarkentunut vuoden 2022 loppuun mennessä edellyttäen, ettei aloitus viivästy enempää. Alkuperäisen suunnitelman 30.11.2016 mukaan vallin korotus olisi valmis 31.12.2024.

Ampumamelu päästöjen alittaessa sille määrätyt ohjearvot Hollolan taajamassa ja taajaman välittömässä läheisyydessä sijaitsevien virkistysalueilla, ei ole perusteltua rajoittaa ampuma-aikoja meluvallin korotuksen valmistuttua. Ympäristöministeriön julkaisussa Ampumaratojen ympäristölupa –Opas toiminnanharjoittajille sekä lupa- ja valvontaviranomaisille (2012) todetaan, että ohjearvojen täytyminen antaa lähtökohtaisesti oikeuden harjoittaa ammuntaa klo 7–22 välisenä aikana.

Haitta-ainepäästöt ja niiden vaikutusten vähentäminen

Ampumaratojen parasta käyttökelpoista tekniikkaa (BAT) ja maaperään joutuvien haitallisten aineiden riskiä on tutkittu raportissa ”Paras käyttökelpoinen tekniikka (BAT) Ampumaratojen ympäristövaikutusten hallinta” (Suomen ympäristö 4/2014). Arvioitaessa ampumaratatoiminnan aiheuttamia riskejä ympäristölle on tiedostettava, että haulikkoradoilla haulien leviämialue ja luotiaseradoilla taustavalli, suojavallit sekä välialue kuuluvat Ympäristöministeriön määritelmän (Ympäristöministeriö 2012) mukaan ratarakenteisiin eivätkä ole maaperää. Oleellista on mitä rata-alueelta leviää ratarakenteiden ulkopuolelle ympäristöön.

Haulit sisältävät lähinnä lyijyä, antimonia ja arseenia. Ampumaratatoiminnasta aiheutuu hakemuksen mukaan erittäin harvoin välittömiä tai lyhyen aikavälin ympäristövaikutuksia, koska kuivassa ympäristössä haitta-aineet sitoutuvat

erittäin tehokkaasti ratarakenteisiin. Savikiekkot koostuvat pääosin kalkista ja kivihiilitervasta, joka sisältää korkeita PAH-yhdistepitoisuuksia. Näiden liukoisuus on kuitenkin heikkoa, eli yhdisteet pysyvät pääosin sitoutuneena kiekkomateriaaliin. PAH-yhdisteiden kulkeutuvuus maa- perässä on vähäistä eikä leviäminen ratarakenteiden ulkopuolelle ole todennäköistä.

Nykytilanne

Haulikkoratojen vuosittaiset (2013) laukaussmäärät ovat lajeittain seuraavat:

- trap 124 500 laukausta
  - skeet 99 750 laukausta
  - kompak sporting 33 500 laukausta
- Yhteensä 257 750 laukausta

Laukaussmäärien (2013) perusteella haulleja ammutaan arviolta 4300 kg/vuosi. Suuntaa-antavan arvion mukaan yli 10 vuoden käyttökokemuksella ammutuista haulleista saadaan kerättyä talteen noin 70 % (3000 kg/vuosi). Kerätyt haulit on toimitettu Kuusakoski Oy:lle kierrätykseen. Ampumarata-alueella jäävän haulimäärän on arvioitu olevan noin 1300 kg vuodessa. Alueelle jäävät raskasmetallimäärät haulien koostumuksen perusteella ovat noin 1260 kg lyijyä, 13-39 kg antimonia ja 1,3-6,5 kg arseenia.

Lisäksi maastoon jäävät savikiekkojen jäännökset ampumapaikkojen etupuolelle. Hakemuksen mukaan kiekkojätteen sisältävien PAH-yhdisteiden liukoisuus on kuitenkin heikkoa, eli yhdisteet pysyvät pääosin sitoutuneena kiekkomateriaaliin, joten niitä ei tarvitse huomioida riskinarvioinnissa.

Rata-alueen ampuma-alueilla on tausta-/meluvallin hauliverkkojen ja –pressujen peittämän alueen lisäksi ampumapaikkojen ja taustavallin välissä nurmialue.

Metallien ja PAH yhdisteiden kulkeutumista ratarakenteen pinnasta syvemmälle maaperään tutkittiin ottamalla maanäytteet rata-alueelta 0,5 metrin syvyydeltä. Näytteissä (VAH7 ja VAH8) todettiin lievästi kohonneet (kynnysarvon tasolla) lyijypitoisuudet (67 ja 80 mg/kg), mutta pitoisuudet olivat alle alemman ohjearvotason. Antimonin pitoisuudet olivat alle määritysrajan. Rata-rakenteen alta todettu lyijypitoisuus on myös alle SVPpv (= Suurin vaikutukseton pitoisuus, pohjaveden pilaantumisriski) arvon (100 mg/kg). Tulokset osoittavat, että lyijyä pidättyy maaperään ja se on kaiken kaikkiaan niukasti liukeneva (hakemuksen liite 6).

Pohjaveden laatua on tutkittu viimeksi 19.6.2017 rata-alueen havaintoputkesta Hp1/03 ja Räläksuon lähteestä otetuista näytteistä. Havaintoputkesta HP1/03 analysoitujen öljyhiilivetyjen, PAH-yhdisteiden ja VOC-pitoisuuksien tulokset olivat alle laboratorion määritysrajojen. Lyijyn, arseenin ja antimonin liukoiset pitoisuudet olivat alle laboratorion määritysrajojen <0,05-0,1 µg/l. Näytteessä todettiin sinkkipitoisuus 0,065 mg/l. Räläksuon lähteestä analysoitujen PAH-yhdisteiden <0,37 µg/l sekä ympäristöluvassa analysoitavaksi edellytettyjen liukoisten metallien pitoisuuden alittivat laboratorion määritysrajat <0,05-0,1

µg/l. Vuosina 2014-2017 tehtyjen pohjavesitutkimusten perusteella ympäristölaatunormit alittuvat selkeästi.

Radat sijaitsevat tasamaalla, josta pintavedet imeytyvät maaperään. Alueella ei ole pintavesikohteita (hakemuksen liite 6).

Nykyiset rakenteet haitallisten aineiden leviämisen estämiseksi ja kokonaiskuormituksen vähentämiseksi

Ratojen etupuolella ampumasuunnassa sijaitsee neljästä kuuteen metriä korkea maavalli, jonka päällä on kolme metriä korkea pressu- ja lauta-aita. Ratojen yksi ja kaksi kohdalla maavalli on neljä metriä korkea, muiden ratojen kohdalla kuusi metriä. Meluidan (maavalli & meluaita) korkeus on ampumatasosta 12 metriä. Maavallit on päällystetty viiralla, joka estää haulien sekoittumisen ratarakenteisiin. Maavallin etureunassa on kouru ja pysäytin, johon haulit kerääntyvät ja josta ne otetaan talteen. Ratojen yksi-kolme kohdalla sijaitsee ampumasuunnassa, noin 20 metriä kauempana myös toinen neljä metriä korkea maavalli, jonka päällä on kolme metriä korkea pressuaita (haulien keruulaita) haulien lentoradalla. Meluidan korkeus on 11 metriä ampumatasosta.

Suunnitteilla/rakenteilla olevat rakenteet haitallisten aineiden leviämisen estämiseksi ja kokonaiskuormituksen vähentämiseksi (tarkemmin liitteet 5, 6 ja 8)

Lahden Ampumaseura ry on aloittanut vuoden 2017 aikana meluntorjuntatoimenpiteet meluvallin korottamiseksi. Vallin korotukselle on Hollolan kunnan myöntämä valvontamääräys (HOL 52/2014). Vallin korotuksen yhteydessä kaivetaan pilaantuneiksi luokiteltavia maa-aineksia, joiden käsittelyyn Lahden Ampumaseura ry on saanut luvan YSL:n 136§ mukaisella ilmoitusmenettelyllä. Ilmoitusmenettelyä varten muokattavan ratarakenteen alueelta on teetetty kunnostuksen yleissuunnitelma ja arvio pilaantuneisuudesta. Hämeen ELY-keskus on antanut pilaantuneiden maiden kunnostuspäätöksen 20.10.2017.

Rakennettavan meluvallin rakenteet kattavat noin 3 ha alan. Rakennettavan vallin alta poisteen lyijyllä kuormittunutta maata noin 4800 tonnia (24 tonnia lyijyä) ja näin pienennetään ekologista riskiä. Valli toimii ensisijaisesti meluvallina, mutta se myös estää haulien lentämisen vallin takamaastoon, jolloin lyijyn päätyminen ratarakenteiden ja -alueen ulkopuolelle estyy.

Parannustoimenpiteiden tavoitteena pienennetään merkittävästi tulevaisuuden ampumamelualueetta, jolloin se lisää viihtyisyyttä lähialueella sekä pienennetään huomattavasti maaperän- ja pohjaveden pilaantumisriskien lisäksi myös ekologista ja terveydellistä riskiä.

Rata-alueetta kunnostettaessa uusiin rakennelmiin tehdään maaperän pilaantumista estävät rakenteet, esim. maanvaihtojen yhteydessä laitetaan

suodatinkankaat uuden maan alle. Haulien keruujärjestelmää kehitetään tehokkaammaksi samassa yhteydessä eikä kuormitusta jatkossa tapahdu.

Liikenne ja liikennejärjestelyt

Haulikkorata-alueella johtaa yleinen tie (Tiilikankaantie) läheisen Tiilikankaan asuinalueen läpi. Puolustusvoimien harjoitusalueella on asiattomilta luvaton liikkuminen kielletty. Haulikkoradalla on riittävästi parkkipaikkoja. Liikenteestä ei aiheudu haittaa lähiympäristölle.

Liikennemäärät haulikkoradalle muodostuvat pääsääntöisesti normaaleista harjoituspäivistä sekä radalla järjestettävistä kansallisista kilpailuista. Normaaleina harjoitusiltoina (huhti-syyskuu) on keskimäärin 100 käyntiä/vko (kevyet ajoneuvot). Isommissa kansallisissa kilpailuissa (yhdistetty trap- & skeetkilpailu) ja koko viikonlopun kestävässä (Polar GP keväällä ja Super Finaali syksyllä) on keskimäärin 150 käyntiä/päivä/viikonloppu. Kansallisessa koko viikonlopun kestävässä vain yhden lajin kilpailussa on keskimäärin 80 käyntiä/päivä/viikonloppu. Raskaanliikenteen kalustoa käy radalla jätahuollon ja kiekkojen tuonnin takia toimikauden aikana noin 12-14 käyntikertaa.

Lähin julkisen liikenteen pysäkki on Tiilikankaan asutusalueella noin 1350 metrin päässä haulikkoradasta.

Jätevedet, päästöt ympäristöön ja viemäriin

Itse ampumaratatoiminta ei tarvitse vettä. Toimistorakennuksen käyttövesi (keittiö ja wc) otetaan kunnallisesta vesijohtoverkosta. Veden kulutus on keskimäärin 10 m³ vuodessa. Talousvedet johdetaan jätevesiviemäriin. Toimistorakennuksen vesijohto- ja viemäriverkosto on liitetty Puolustusvoimien Panssariprikaatin käyttämään vesijohto- ja viemäriverkoston, joka on liittynyt Hollolan vesihuoltoverkoston.

Jätteiden ja niiden käsittely ja hyödyntäminen

Jokaisen radan edessä on yhdistetty varasto- ja jätekatos ratalaitteiden ja jätteastioiden säilyttämistä varten. Jätteastioita on kolme: hylsy, energijäte ja kaatopaikkajäte.

Haulien kerääminen haulienkeruuvallien päältä ja edustalta kourusta tapahtuu manuaalisesti harjaa ja lapiota käyttämällä. Kerätyt haulit siirretään lukittavaan merikonttiin.

Taulukko 2. Arvio toiminnassa syntyvästä jätteistä.

Jätteenimike	Arvioitu määrä (kg/a)	Käsittely- tai hyödyntämistapa	Toimituspaikka
Patruunoiden pakkaukset	500	Energiajätteeksi	Kujala -> Lahti Energia
Hylsy	1700	Metalli erotetaan, muovi energiajätteeksi	Kuusakoski
Haulit	3000	Kierrätetään	Luvanvarainen yritys noutaa
Sekajäte	300	Kaatopaikka	Kujala
Kiekkopakkaus	700	Energiajätteeksi	Kujala -> Lahti
Moottoriöljy	4		Hollolan jäteasema
Loisteputket, energiansäästöla	0,5		Hollolan jäteasema

Vaarallisia jätteitä ei varastoida, vaan toimitetaan heti niitä vastaanottavalle paikalliselle Päijät-Hämeen Jätehuolto Oy:n jäteasemalle.

Paras käyttökelpoinen tekniikka

Kaikki toimenpiteet tehdään BAT-selvityksen mukaisesti (Kajander & Parri 2014, Ampumaratojen ympäristövaikutusten hallinta, Paras käyttökelpoinen tekniikka).

Melu

Haulikoratojen aiheuttamaa meluhaittaa ja osin melun leviämistä ympäristöön voidaan vähentää lähinnä seuraavasti:

- Kaavoitus, jolloin huolehditaan siitä, että melutasot eivät ylitä häiriintyvissä kohteissa (BEP)
- Ampumasuunnan vaihtaminen ja/tai tekniset meluntorjuntarakenteet (BAT)
- Sidosryhmätoiminta lisää toiminnan hyväksyttävyyttä ja sitä kautta vähentää haitan kokemisen tunnetta (BEP)
- Toimintaa ohjaavat luvat, säännöt ja niiden valvonta (BEP)
- Tiedottaminen, vuorovaikutus sidosryhmien ja lähinnä naapureiden kanssa (BEP)

Toiminnan ja vaikutusten tarkkailu

Toiminnasta pidetään ratakohtaista käyttöpäiväkirjaa laukaisumääristä, ampumapäivistä ja käyttäjistä. Tarkkailujen ja seurannan tuloksista kootaan ampumaradan vuosiraportti, joka toimitetaan valvovalle viranomaiselle vuosittain helmikuun loppuun mennessä. Melupäästöä seurataan radoittain

päivittäisten ja vuotuisten laukausmäärien perusteella. Ratojen haltijat pitävät valvonnalla ja ohjeistuksella huolen, että ampuma-aikoja noudatetaan. Toiminnantarkkailua on suoritettu vuodesta 2002 lähtien.

Ennen harjoitusten alkua jokaisella käyttökerralla tehdään silmämääräinen tarkastus maavalleihin ja sen päälle kiinnitettyjen haulien keräyspressujen ja väliseinien rakenteiden kuntoon toimivuuden varmistamiseksi. Havaitut puutteet/viat korjataan välittömästi havaitsemisen jälkeen ennen ratojen käyttöä. Toiminnantarkkailua on suoritettu vuodesta 2002 lähtien.

Raskasmetallipäästöjä ratarakenteisiin seurataan laukausmäärien perusteella parhaan käyttökelpoisen tekniikan periaatteita noudattaen.

Pohjaveden laatua tarkkaillaan vuosittain, kunnes valli on valmis. Vallin valmistumisen jälkeen pohjaveden laatua tarkkaillaan parhaan käyttökelpoisen tekniikan periaatteita noudattaen 4 vuoden välein, koska kunnostustoimenpiteiden jälkeen ampumaratatoiminnan aiheuttama riski pohjavedelle on merkittävästi pienentynyt. Pohjavedestä tutkitaan vähintään seuraavat parametrit: happi, pH, sähkönjohtavuus, kokonaiskovuus, sameus sekä arseeni, kupari, nikkeli, lyijy, antimoni, sinkki ja PAH-yhdisteet, kemiallinen hapenkulutus, öljyhiilivedyt sekä VOC-yhdisteet. Metalleista määritetään sekä liukoinen että kokonaispitoisuus. Näytteet otetaan ampumaradalla olevan pohjaveden havaintoputken HP 1/03 ja uutena pisteenä käytöstä poistetun porakaivon lisäksi puolustusvoimien alueen havaintoputkesta sekä radan koillispuolella sijaitsevasta Räläksuon reunalla olevasta lähteestä.

Puolustusvoimien alueella olevasta havaintoputkesta otettavat näytteet esitetään otettavaksi yhteistarkkailuna puolustusvoimien kanssa. Pohjaveden tarkkailutulokset toimitetaan tarkkailuvuotta seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä Hollolan kunnan valvontajaostolle, Hämeen ELY-keskukselle ja Puolustusvoimille. Mittaukset teetätetään Suomen ympäristökeskuksen hyväksymällä toimijalla. Mittaustulosten on oltava vertailukelpoisia pohjaveden voimassa olevien ympäristölaatumormien sekä talousveden laatuvaatimusten kanssa. (YSL 46 §, 108 §)

Syntyvien jätteiden määrää seurataan jätehuollon kuljetuksien perusteella. Jätteiden määrää seurataan ja jätteet kuten pahvit, hylsyjätteet sekä yhdyskuntajäte ilmoitetaan vuosiraportissa.

Poikkeukselliset tilanteet ja häiriöpäästöt

Hakijan arvion mukaan ampumaradan toiminnassa ei tapahdu sellaisia poikkeuksellisia tilanteita, jotka johtaisivat toiminnan aiheuttamien ympäristövaikutusten lisääntymiseen, kuten tulipalo, metsäpalo, ilkivalta, luvaton ampuminen, jne. Arkipäivisin Hälvälän harjoitusalueella on aktiivista puolustusvoimien harjoitustoimintaa, jolloin he valvovat alueella liikkuvia henkilöitä. Hälvälän harjoitusalueelle johtavat tiet on varustettu lukittavilla

Hollolan kunta
Valvontajaosto 26.9.2018
HOL 307/2017

puomeille, jotka pidetään lukittuina toiminta aikojen ulkopuolella, joka puolestaan vähentää ilkivallan ja luvattoman ampumisen riskiä. Muuten ampuma-aikojen ulkopuolella radat, rakennelmat ja ratalaitteet ovat lukittujat tai lukitussa tilassa virrat pois kytkettynä estäen mm. luvattoman ampumisen, sähkölaite tulipalon syttymisen sekä vähentää mahdollista ilkivaltaa.

Lupahakemuksen käsittely

Hakemuksesta on pyydetty lisäselvitys 23.2.2018 ja hakemusta on täydennetty 9.3.2018 ja 13.3.2018.

Hakemuksesta on kuulutettu Hollolan kunnan ilmoitustaululla ja Internet-sivuilla 26.3.-24.4.2018 välisenä aikana. Hakemuspaperit ovat olleet nähtävänä kuulutusaikana Hollolan kunnan asiointipiste Piipahluksessa, Virastotie 3, Hollola. Ilmoitus kuulutuksesta on julkaistu Hollolan sanomissa 4.4.2018.

Kuulutus on lähetetty 29.3.2018 erikseen tiedoksi niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee.

Ampumaradalla suoritettiin ympäristölupahakemukseen liittyvä tarkastus 17.5.2018. Tarkastuksesta on laadittu muistio. Tarkastuksen yhteydessä hakija on hakenut lupapäätöksen maksun kohtuullistamista yleishyödyllisyyteen perustuen.

Lausunnot

Hakemuksesta pyydettiin lausuntoa Hämeen ELY-keskukselta, Hollolan kunnan terveydensuojeluviranomaiselta, Lahti Aqua Oy:ltä, Puolustusvoimilta ja Hollolan kunnalta.

Hämeen ELY-keskus on lausunut hakemuksesta seuraavaa:

Lahden Ampumaseura ry:n Hälvälän ampumarata sijaitsee Hollolan kunnan Hälvälän kylässä kiinteistöllä 098-408-1-143. Ampumarata on perustettu vuonna 1987. Radan nykyinen ympäristölupa on voimassa vuoden 2019 loppuun. Alueella on yhteensä kuusi haulikkorataa.

Lahden Ampumaseuran haulikkoratojen lisäksi lähistöllä on myös muun muassa puolustusvoimien ampumaratoja, joilla on Etelä-Suomen aluehallintoviraston myöntämä ympäristölupa. Haulikoradoilla ja puolustusvoimien radoilla on erilliset toiminta-alueet eivätkä ne muodosta ympäristönsuojelulain 41 §:n tarkoittamaa toiminnallista kokonaisuutta.

Ampumarata-alue sijaitsee Salpakangas-nimisellä (0409852) vedenhankinnan kannalta tärkeällä pohjavesialueella. Noin 800 metriä ampumaradasta itään sijaitsee Tiilijärven pohjavedenotto. Haulikkorata-alueen länsipuolella noin 400 m:n etäisyydellä sijaitsee puolustusvoimien Hälvälän leirialueen kaivo.

Pääosassa haulikkorata-aluetta pohjaveden virtaussuunta on kohti lounasta. Alueen itäisimmästä osasta pohjavettä virtaa jonkin verran myös koilliseen kohti Rätäksuota. Pohjaveden pinta on alueella noin 12 - 13 metrin syvyydellä maanpinnasta. Ampumarata-alueen maaperä on hiekkaa.

Pohjaveden laatua on seurattu ampumarata-alueen eteläosassa sijaitsevasta havaintoputkesta (HP1/03) otetuilla näytteillä vuodesta 2004 lähtien. Vuosina 2010 ja 2011 otettujen näytteiden metallipitoisuudet ovat ylittäneet talousveden laatuvaatimuksen sekä pohjaveden ympäristölaatu normin mukaisen enimmäispitoisuudet lyijyn, nikkelin ja sinkin osalta. Havaitut metallipitoisuudet voivat olla ainakin osittain peräisin näytteessä mahdollisesti olleesta mineraaliaineksestä. Näytteistä ei ole määritetty sameutta. Muina vuosina ei ole havaittu kohonneita pitoisuuksia. Pohjavesiseurannassa on havaittu ajoittain myös PAH-yhdisteitä sekä havaintoputkesta, että lähteestä otetuista näytteistä. Jatkossa pohjavesitarkkailua tulisi tehdä myös puolustusvoimien alueella sijaitsevasta havaintoputkesta.

Radalla käytettävät haulit sisältävät pääasiassa lyijyä. Lisäksi haulissa voi olla antimonia, arseenia, kuparia, sinkkiä ja nikkeliä. Alueella on haulienkeruujärjestelmä, jolla arvioidaan saatavan kerätyksi talteen yli 70 % haulista. Haulien keräysjärjestelmää on tarkoitus tehostaa taustavalleja korottamalla, jolloin kaikki haulit on mahdollista saada kerättyä. Taustavallien korotuksen yhteydessä kunnostetaan myös osa alueen maaperästä. Haulien lisäksi haitallisia aineita voi päästä leviämään ympäristöön laukauksien yhteydessä syntyvästä pölynä ja käytettävistä savikiekoista.

Haulikkoratojen nykyinen ympäristölupa on määräaikainen. Korkein hallinto-oikeus on 4.4.2017. antamallaan päätöksellä määrännyt luvan päättymään 31.12.2019. Korkein hallinto-oikeus on todennut, että mikäli toiminnanharjoittaja aikoo jatkaa toimintaa tämän määräajan jälkeen, on lupaharkinnassa kiinnitettävä huomiota siihen, miten pitkään toimintaa aiotaan alueella jatkaa. Hallinto-oikeus on katsonut, että pysyväluonteinen ampumaratatoiminta alueella edellyttää meluntorjunnan ja maaperän sekä pohjaveden pilaantumisen ehkäisemiseksi haitta-aineiden hallinnan merkittävää tehostamista. Mahdollisen uuden luvan edellytyksiä arvioitaessa tulee ottaa huomioon myös pohjaveden pilaumisriskin kasvaminen ajan kuluessa.

Hämeen ELY-keskus katsoo, että toiminta voi aiheuttaa maaperän ja pohjavesien pilaantumista ja toiminta tulee mahdollisuuksien mukaan sijoittaa pohjavesialueen ulkopuolelle. Ampumaratatoiminnan jatkaminen nykyisellä paikalla edellyttää maaperän ja pohjaveden pilaantumisen ehkäisemistä tehokkailla suojaus- ja seurantatoimilla.

Asian käsittelyssä tulee ottaa huomioon seuraavaa:

- Haulit ja savikiekon kappaleet tulee kerätä pois alueelta. Erityisesti haulien keruujärjestelmää tulee kehittää tehokkaammaksi. 31.12.2019 jälkeen ampuminen voidaan sallia vain radoilla, joilla kaikki ammutut haulit ja kiekot ja niiden kappaleet saadaan kerättyä. Mikäli tämä ei ole mahdollista, tulee ampumatoinnassa käyttää ainoastaan sellaisia

tarvikkeita, jotka eivät sisällä maaperän tai pohjaveden pilaantumisvaaraa aiheuttavia aineita. Suojarakenteiden kuntoa ja toimivuutta tulee seurata.

- Laukauksista ja niissä käytettyjen haulien ja kiekkojen määrästä tulee pitää kirjaa. Kirjanpitoa tulee verrata alueelta kerättyjen jätteiden määriin.
- Ampumarata-aluetta tulee hoitaa siten, että turvataan humuskerroksen säilyminen mahdollisimman elinvoimaisena ja haitallisia aineita sitovana.
- Pohjavesitarkkailu voidaan toteuttaa hakijan esittämän suunnitelman mukaisena. Tarkkailun tulokset tulee toimittaa ELY-keskukselle pohjavesitietojärjestelmään (POVET) tallennettavina siirtotiedostoina.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän ympäristöterveyskeskus on lausunut hakemuksesta seuraavaa:

Hollolan kunnan valvontajaosto pyytää Hollolan kunnan terveydensuojeluviranomaiselta lausuntoa Lahden Ampumaseura ry:n ympäristölupahakemuksesta. Hakemus koskee haulikkoratoja, jotka sijaitsevat Hollolan Hälvälän kylässä kiinteistöllä Hälvälä (RN:o 1 :143). Alueella on yhteensä kuusi haulikkorataa, joiden vuosittainen laukausmäärä on yhteensä noin 260 000 laukausta. Toiminnalla on määräaikainen ympäristölupa, joka on korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä voimassa 31.12.2019 asti. Haulikkoradat sijaitsevat noin 3 km etäisyydellä Hollolan kuntakeskuksesta. Toiminnot sijoittuvat Salpakankaan 1-luokan pohjavesialueelle.

Olen tutustunut Lahden Ampumaseura ry:n ympäristölupahakemukseen ja totean terveydensuojeluviranomaisen lausuntona seuraavaa.

Ampumaratojen käytöstä aiheutuva melutaso ei saa ylittää A-painotettuna enimmäistasona impulssiaikavakiolla LA_{max} asumiseen käytettävillä alueilla 65 dB eikä loma asumiseen käytettävillä alueilla 60 dB ohjearvoa (Vnp 53/1997). Hakijan tulee toteuttaa laaditun meluntorjuntasuunnitelman mukaiset rakenteelliset toimenpiteet Hollolan valvontajaoston 25.4.2017 antaman määräyksen mukaisessa aikataulussa. Meluntorjuntatoimenpiteiden riittävyys tulee varmistaa rakenteiden valmistuttua luotettavien melumittausten avulla ja meluseurantaa jatkaa aiemmin laaditun tarkkailuohjelman mukaisesti. Hakijan tulee seurata ja pitää kirjaa ampumaratojen laukausmäärästä sekä ampumapäivien lukumäärästä.

Haulikkoradan ampuma-aikoja tulisi ympäristöluvassa rajoittaa siten, ettei ympäröivälle asutukselle aiheudu melusta kohtuutonta viihtyvyyshaittaa. Ammuntaa ei tulisi sallia lauantaisin klo 16. 00 jälkeen eikä sunnuntaisin ja arkipyhinä lukuun ottamatta ennalta ilmoitettua kilpailu- ja leiritoimintaa. Hakijan tulee huolehtia, että lupamääräyksissä asetettavia ampuma-aikoja noudatetaan, ja että ratoja käytetään vain ympäristöluvan mukaiseen

toimintaan. Käyttö- ja kilpailuajankohdista tiedottaminen lähialueen asukkailla etukäteen voi myös vähentää viihtyvyyshaittojen kokemista.

Ampumarata sijaitsee yhdyskunnan vedenhankinnan kannalta tärkeällä pohjavesialueella ja pohjaveden muodostumisalueella, joten pohjaveden suojele tulee erityisesti huomioida lupaprosessissa. Hakija tulee velvoittaa tarkkailemaan toiminnan pohjavesivaikutuksia riittävässä laajuudessa. Hakemuksen liitteen 12 (hakijan esitys lupamääräyksiksi) mukaan pohjaveden laaduntarkkailua jatketaan vuosittain. Ympäristölupahakemuksessa kuitenkin esitetään, että pohjaveden tarkkailua jatketaan vuosittain meluvallin valmistumiseen saakka ja sen jälkeen neljän vuoden välein. Vaikka vallin rakentamisen yhteydessä kunnostetaan pilaantunutta maata ja siten vähennetään riskiä haitta-aineiden kulkeutumiselle pohjaveteen, tulisi pohjavesitarkkailua jatkaa ainakin raskasmetallipitoisuuksien osalta vuosittain.

Ampumarata-alueen jätehuolto tulee järjestää siten, ettei maaperään tai ympäristöön joudu terveydelle haitallisia aineita eikä toiminnasta aiheudu ympäristön roskaantumista. Haulien talteenottojärjestelmän ja suojarakenteiden kuntoa ja toimivuutta tulee tarkkailla säännöllisesti. Toiminnassa tulee käyttää alan parasta käyttökelpoista tekniikkaa etenkin melun ja haitta-ainepäästöjen torjunnan osalta. Mahdollisuuksien mukaan tulee toiminnassa käyttää lyijyttömiä hauleja ja ekokiekkoja.

Ampumarata on alueellisesti merkittävä ja myös kansainväliseen kilpailutoimintaan soveltuva rata, jonka toimintaa on tarkoitus kehittää edelleen. Terveysturvallisuuden näkökulmasta ympäristölupa tulisi myöntää määräaikaisena, jotta ampumaradan toiminnassa ja ympäröivän alueen kehityksessä tapahtuvia muutoksia olisi mahdollista arvioida uudelleen määräajoin.

Lahti Aqua Oy on lausunut hakemuksesta seuraavaa:

Lahden Ampumaseura ry hakee ympäristölupaa Hollolan Hälvälän haulikkoradalle. Toiminta sijoittuu Hollolan kunnan Hälvälän kylään kiinteistöille 98-408-1-143. Alue sijaitsee Salpakankaan (Salpakangas 0409852) 1-luokan pohjavesialueella.

Toiminnalla on Lahden seudun ympäristölautakunnan myöntämä määräaikainen ympäristölupa vuodelta 2014, joka on Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä voimassa 31.12.2019 asti.

Lahti Aqua Oy antaa asiasta seuraavan lausunnon:

Maaperän ja pohjaveden suojele

Mikäli ampumarata-alueella kunnostetaan olemassa olevaa rata-aluetta, on uusiin rakennelmiin tehtävä maaperän pilaantumista estävät rakenteet (YSL 7 §, 8 §, 43 §).

Hollolan kunta
Valvontajaosto 26.9.2018
HOL 307/2017

Haulit tulee kerätä pois alueelta. Haulien keruujärjestelmää tulee kehittää tehokkaammaksi. Mikäli tämä ei ole mahdollista, tulee siirtyä lyijyttömien haulien käyttöön.

Ammunnassa tulee käyttää ensisijaisesti ekokiekkoja. Maahan jäävien saviekon kappaleiden määrää tulee vähentää.

Suojarakenteiden kuntoa ja toimivuutta tulee seurata (YSL 4 §, 7 §, 8 §, 43 §, JL 72 §).

Ampumarata-aluetta tulee hoitaa siten, että turvataan humuskerroksen säilyminen mahdollisimman elinvoimaisena ja haitallisia aineita sitovana.

Tarkkailu

Pohjaveden laatua on seurattava vuosittain. Pohjavedestä on tutkittava vähintään seuraavat parametrit: happi, pH, sähkönjohtavuus, kokonaiskovuus, sameus sekä arseeni, kupari, nikkeli, lyijy, antimoni, sinkki ja PAH-yhdisteet. Metalleista tulee määrittää sekä liukoinen että kokonaispitoisuus. Näytteet tulee ottaa ampumaradalla olevan pohjaveden havaintoputken HP 1 /03 lisäksi puolustusvoimien alueen havaintoputkesta ja radan koillispuolella sijaitsevasta Räläksuon reunalla olevasta lähteestä.

Pohjaveden tarkkailutulokset toimitetaan vuosittain Lahti Aqua Oy:lle. Mittaustulosten on oltava vertailukelpoisia pohjaveden ympäristönormin (1040/2006) sekä talousveden laatuvaatimusten (461 /2000) kanssa. (YSL 46 §, 108 §)

Muilta osin Lahti Aqua Oy:llä ei ole huomauttamista ympäristölupahakemukseen.

Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen esikunta on lausunut hakemuksesta seuraavaa:

Lahden Ampumaseura ry on hakenut Hälvälän haulikkoradan toiminnalle ympäristölupaa Hollolan kunnalta. Hollolan kunta on pyytänyt Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen esikunnalta lausuntoa hakemuksen johdosta.

Lausuntopyynnön johdosta Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen esikunta lausuu seuraavaa.

Lahden ampumaseura ry on hakenut ympäristölupaa yhteensä kuuden radan (kaksi skeet-rataa, kaksi trap-rataa, kaksi yhdistelmärataa) toiminnalle. Haulikkoradalla on tällä hetkellä Lahden seudun ympäristölautakunnan myöntämä ympäristölupa, jonka voimassaolo päättyy 31.12.2019.

Hälvälän haulikkorata sijaitsee kiinteistöllä, jonka käytöstä Lahden Ampumaseura ry on tehnyt sopimuksen Metsähallituksen kanssa. Puolustusvoimien haulikkovalmennusryhmä ja Puolustusvoimien

Hollolan kunta
Valvontajaosto 26.9.2018
HOL 307/2017

Urheilukoulun (haulikko)ampumaurheilijat käyttävät haulikkorataa valmentautumiseen.

Hälvälän haulikkoradan luoteispuolella sijaitsee puolustusvoimien ylläpitämä ampumarata, jonka toiminnalle on myönnetty oma erillinen ympäristölupa (Dnro HAM-2005-Y-519-111, Nro YS0/107 /2009). Puolustusvoimat ylläpitää sotilaskoulutuskäytössä olevien ratojen toimintaa vuoden 2024 loppuun, jonka jälkeen ratojen toimintaa mahdollisesti jatketaan jonkun muun toimijan toimesta.

Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen esikunta pitää perusteltuna, että Hälvälän haulikkoradan toiminnalle myönnetään ympäristölupa. Ympäristöluvalla turvataan osaltaan myös puolustusvoimien haulikkovalmennusryhmän ja Puolustusvoimien Urheilukoulun ampumaurheilijoiden harjoittelumahdollisuuksien ylläpitämistä. Ympäristöluvan lupamääräysten tulisi olla tarkoituksenmukaisia suhteessa toiminnasta aiheutuvaan ympäristön pilaantumisen vaaraan.

Hollolan kunta, Kehitys- ja kaavoituspalvelut on lausunut hakemuksesta seuraavaa:

Hollolan kunnan valvontajaosto pyytää Hollolan kunnan lausuntoa Lahden Ampumaseura ry:n hakemuksesta Hollolan Hälvälän haulikkoradalle. Toiminta sijoittuu Hollolan kunnan Hälvälän kylän kiinteistölle 98-408-1-143. Alue sijaitsee Salpakankaan (Salpakangas 0409852) I-luokan pohjavesialueella. Ympäristöluvalla haetaan kuuden erillisen haulikkoradan toiminnalle.

Alueella on voimassa Hollola valtuuston 3.4.2017 hyväksymä strateginen yleiskaava. Kaavasta on tehty valitus Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen, mutta valitus ei kohdistu lupahakemusta koskevalle alueelle. Kunnanhallitus on määrännyt 7.6.2017 strategisen yleiskaavan voimaan muilta osin, lukuun ottamatta valituksen alaista aluetta. Strategisen yleiskaava sisältää viisi oikeusvaikutteista karttaa.

Strategisen yleiskaavan pääkartassa ympäristölupahakemusta koskeva alue on osoitettu puolustusvoimien alue/muuttuva alue – merkinnällä. Kaavamääräyksessä edellytetään, että alueen suunnittelussa ja toteutuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota toiminnan haitallisten ympäristövaikutusten vähentämiseen ja ympäristön suojaamiseen. Toimintojen muuttuessa selvitetään alueen raivaus- ja puhdistustarve sekä laaditaan niiden toteuttamiseksi suunnitelma. Ampumaratatoimintoja kehitetään niin, että alueella voi toimia ampumaurheilukeskus.

Strategisen yleiskaavan pääkartan lisäksi aluetta koskevia määräyksiä on annettu teemakartoilla;

Kartalla 3 Maisema, kulttuuriympäristö ja virkistys. Puolustusvoimien alueen poikki on osoitettu itä-länsisuuntainen viheryhteystarve.

Kartalla 4 Vesitalous on esitetty alueelle sijoittuva vedenhankinnan kannalta tärkeä pohjavesialue.

Kartalla 5 Ympäristövaikutuksia aiheuttavat toiminnot on esitetty ampumarata sekä Hälvälän ampumatoiminen melualueet Hälvälän melualue 1 (kartalla me1) ja Hälvälän melualue 2 (kartalla me2).

Strategisen yleiskaavan pääkartan yleismääräyksissä todetaan, että tarkemmassa maankäytön suunnittelussa ja rakentamisessa tulee ottaa huomioon kartalla esitetyistä toiminnoista muulle ympäristön maankäytölle aiheutuvat häiriöt tai rajoitteet. Suunnittelun tulee perustua ajantasaisiin, suunnittelun tarvetta vastaaviin ja vaikutusten arviointiin riittäviin ympäristöselvityksiin.

Puolustusvoimien toiminnan aiheuttama ampumamelu me 1, ampumamelu ylittää 55 dB LAeq tai 65 dB Almax. Rakentamismääräys: Alueella ei sallita uusien asuinrakennusten, tai vapaa-ajanasuntojen rakentamista. Ainoastaan olemassa olevien rakennusten peruskorjaaminen ja laajentaminen, mikä ei lisää uusien asuntojen lukumäärää, on sallittu (MRL 43.2 §:n mukainen rakentamisrajoitus).

Puolustusvoimien ampumamelu me2, ampumamelualueen raja: Alueella ampumamelu ylittää 50 dB tai 60 dB Almax. Vakinaisia tai vapaa-ajan asuntoja sekä muita melulle herkkiä toimintoja sisältävistä rakennushankkeista on pyydettävä Puolustusvoimien lausunto.

Strategisen yleiskaavan selostuksessa on todettu kappaleessa 5.13 Ympäristövaikutuksia aiheuttavat toiminnot, että Hälvälän ampumaradan melualue ja siihen liittyvät määräykset ovat voimassa siihen asti, kunnes Puolustusvoimat lopettaa ampumatoimintonsa alueella tai ampumatoiminnan meluvaikutukset ympäristöön muutoin vähenevät.

Strategisessa yleiskaavassa lähimmät asumiseen osoitetut alueet ovat Tiilikankaan alue haulikkoradan kaakkoispuolella noin 500 metrin etäisyydellä sekä Kirkkotien varteen sijoittuvat asuinalueet noin 1,7 kilometrin päässä haulikkoradasta lounaaseen. Asuinalueet ovat toteutuneet asemakaavojen pohjalta.

Hollolan kunnan hallintosäännössä lausunnonanto Hollolan kunnan valvontajaoksen ympäristölupa- ja maa-ainesluvista on delegoitu kaavoitusarkkitehdille.

Muistutukset ja mielipiteet

Hakemuksen johdosta jätettiin kolme muistutusta.

Muistuttajat A ja B

Lahden Ampumaseura ry:n suunnitelmat ja konkreettiset toimenpiteet Hälvälän ampumaradan ympäristö- ja meluhaittojen ehkäisemiseksi ovat puutteellisia ja eivätkä vastaa Korkeimman hallinto-oikeuden 4.4.2017 antamaa päätöstä.

Korkein hallinto-oikeus otti päätöksessään kantaa luvan voimassaolon muutokseen edellyttäen samalla Ampuseuralta konkreettisia toimenpiteitä sekä maaperän ja pohjavesialueen suojelemiseksi että meluhaittojen torjumiseksi.

Toiminnanharjoittaja ei ole edelleenkään kehittänyt riittävästi ampumaradan meluntorjuntaa, pohjavesien suojelua ja haitta-aineiden hallinnan kehittämistä, vaikka ampumaradan aiemmissa määräaikaisissa lupapäätöksissä niin on edellytetty. Ampuradan toiminta on jatkunut pääpiirteiltään samanlaisena eikä melu- ja ympäristöhaittoja ole pystytty pysyvästi torjumaan.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä perusteluissa pysyväluonteinen ampumaratatoiminta alueella edellyttää meluntorjunnan ja maaperän sekä pohjaveden pilaantumisen haitta-aineiden hallinnan merkittävää tehostamista.

Ampumaseura ei ole ryhtynyt Korkeimman hallinto-oikeuden velvoittamiin konkreettisiin toimenpiteisiin meluhaittojen torjumiseksi ja ympäristön ja pohjavesien suojelemiseksi riittävällä laajuudella ja nopeudella.

Ampumaseuran hakemuksessa mainittua meluhaittojen torjunnan aloittamisesta vuonna 2017 ei voida pitää oikeuden velvoittamana riittävänä toimenpiteenä. Ampumaseuran suunnitelmassa mainittu meluhaittojen torjunnan aikataulu meluidan valmistumisesta vuoteen 2024 mennessä on mielestämme Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen vastainen.

Ampumaradan meluntorjunta ja meluhaittojen ehkäisy sekä toimenpiteet maaperän sekä pohjavesien suojelemiseksi tulisivat olla täysin valmiina ja todennettavissa mittauksilla ennen pysyvän ympäristöluvan myöntämistä.

Lähistöllä asuville ja virkistysalueella liikkuville sekä luonnonsuojelualueen eläimistöille ampumaradan aiheuttama meluhaitta on huomattava. Myös 17 §:n 2 momentin mukaan lähistöllä asuvalle aiheutuvan meluhaitan kohtuuttomuutta arvioitaessa on otettava huomioon haitan kesto. Pitkään kestävästä ja pysyvästä toiminnasta aiheutuu lähialueen asukkaille suurempi rasitus ja haitta kuin määräaikaisesta toiminnasta.

Ehdotamme edellä olevin perustein, ettei Lahden Ampumaseura ry:lle myönnetä pysyvää ympäristölupaa ampumatoiminnan harjoittamisesta Hälvälän ampumaradalla.

Muistuttajat C (perikunta)

Vastustamme ympäristöluvan myöntämistä Hälvälän ampumaradalle (hakija Lahden Ampumaseura ry)

Ampumamelu on erittäin häiritsevää ja ärsyttävää ympäristömelua, jota ei pitäisi sallia siellä missä on asutusta, tai missä alueita käytetään virkistyskäytössä.

Hälvälän ampumaradan läheisyydessä on sekä pysyvää asutusta, että virkistyskäyttöön tarkoitettua asutusta. Alueella asuville ampumamelu on

vakava ympäristöhaitta etenkin iltaisin ja viikonloppuisin, kun ihmiset tarvitsevat lepoa ja rentoutumista työpäivän/-viikon jälkeen. Ampumamelun ärsyttävyyys ja sen aiheuttama haitallinen vaikutus mielenterveyteen korostuu silloin voimakkaasti. Ampumisen harrastajat suojaavat kuulonsa ja vaimentavat melun ärsyttävyyden tehokkailla kuulosuojaimilla, mutta ympäristön ihmiset ja eläimet ovat vailla suojaa, eivätkä aina voi lähteä pois alueelta, silloin kun ammunta alkaa.

Ampumamelun ympäristö- ja mielenterveyshaitallisuuden lisäksi ampumatoiminta alentaa alueen houkuttavuutta asumiseen ja virkistyskäyttöön merkittävästi, joten sillä on myös taloudellisia vaikutuksia ampumaradan lähialueiden maan ja kiinteistöjen omistajille.

Ampumamelu on luonteensa (toistuva kova iskuääni, laaja spektri) vuoksi vaikea ja kallis ympäristöhaitta torjuttavaksi ja meluntorjuntaa sääntelevä lainsäädäntö, normit ja mittausmenetelmät soveltuvat siihen huonosti. Lisäksi ympäristöolosuhteet (tuulen suunta ja voimakkuus, lämpötila...) vaikuttavat merkittävästi melun etenemiseen ja leviämiseen, joten melumittaukset tulisi tehdä silloin, kun olosuhteet ovat kaikkein suotuisimmat melun etenemisen kannalta (koetaan maksimaalinen meluhaitta).

Muistuttaja D, E, F, G ja H

Esitämme että ympäristölupaa ei tule antaa seuraavin perustein:

- haulikkoradat aiheuttavat meluhaittaa ampumarata-alueen välittömässä läheisyydessä asuville asukkaille ja virkistysalueille
- haulikkoradat aiheuttavat terveyshaittaa ja uhkaa alueen asukkaille, maaperälle, pohjavesille, vesistölle ja eläimistöille lyijyn, lyijypölyn, antimonin, arseenin, kuparin, sinkin ja nikkelin muodossa
- tarkat suunnitelmat, aikataulut ja kustannusarviot pilaantuneiden maa-alueiden poistosta ja hakemuksessa esitettyjen melusuunnitelmien toteuttamisesta ei ole esitetty, Valtion urheilumäärärahojen, avustusten, EU:n, veikkausvoittovarojen saamiselle ei ole edellytyksiä, koska voimassa oleva lupa on voimassa 31.12.2019 saakka, satojen tuhansien eurojen investointien edellytyksille ympäristölupa tulisi myöntää määräaikaisena kymmeniksi vuosiksi
- ”Ampumaradan meluntorjuntaa ja pohjavesien suojelua ei ole kehitetty vuoden 2002 jälkeen ja ampumaradan toiminta on jatkunut pääpiirteiltään samanlaisena, vaikka ampumaradan aiemmissa määräaikaisissa lupapäätöksissä on edellytetty meluntorjunnan ja haitta-aineiden hallinnan kehittämistä” Näin Korkein hallinto-oikeus 4.4.2017.
- Lahden Ampumaseura ry:llä ei ole ollut aikomustakaan noudattaa aikaisempia myönnettyjä määräaikaisia lupapäätöksiä.

Ympäristönsuojelulain tarkoittama ympäristön pilaantumismerkistö täyttyy, kun päästö yksin tai yhdessä muiden päästöjen kanssa aiheuttaa, esim. melu ja lyijy

- terveydelle
- luontoarvoille
- ympäristön viihtyisyys – tai kulttuuriarvoille
- luonnonvarojen käytölle
- ympäristön virkistyskäytölle
- omaisuudelle

Esitämme että haulikkoammunta tulee lopettaa 31.12.2019 mennessä perustuen seuraaviin lakeihin

- ympäristönsuojelulaki
- valtioneuvoston päätös ampumaratojen aiheuttaman melutason ohjearvoista
- laki eräistä naapuruussuhteista
- kuntalaki
- perustuslaki

Seuraavaksi perusteluja em. ympäristöhaitoille

Kaiken aluksi hakemusasiakirjoista selviää, että Hollolan kunta on päättänyt 16.5.2016 että Hälvälästä kehitetään kansainvälinen ampumaurheilukeskus. Hakemusasiakirjojen henki on se että hakemuksen alainen ympäristölupa on läpihuutojuttu Hollolan kunnan päättävissä elimissä. Hakemusasiakirjojen mukaan ”meluton, saasteeton, ekologinen” haulikkorata I-luokan pohjavesiesiintymän päällä ja muutaman tuhannen kansalaisen asuinpaikan tai loma-asuntojen tai lähivirkistysalueiden läheisyydessä on hyväksyttävä. Ammuntaa vuoden jokaisena päivänä, ei edes juhlapyhinä taukoa! Puhutaan jopa ammuntaa klo 7-22 välisenä aikana ja melumittauksista luovutaan kokonaan jatkossa!

”Kuntalaisten hyvinvointi, terveyden edistäminen ja kunnan elinvoima kytkeytyvät vahvasti kirjattuihin tavoitteisiin työpaikkojen kasvusta, yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistamisesta, hyvästä asuinympäristöstä, lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen tukemisesta ja hyvästä palvelukulttuurista.” Kunnanjohtaja Päivi Rahkonen, blogi 26.3.2018 kunnan nettisivuilta.

”Kuntalaisissa (22§) mainitaan, että kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on edellytykset osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Tämä edellyttää, että kunta järjestää asukkailleen oikeanlaiset osallistumisen paikat ja kanavat, jotta jokainen asukas pääsee aidosti vaikuttamaan kunnan asioihin.” Hyvinvointikoordinaattori Antti Anttonen, blogi 7.3.2018 kunnan nettisivuilta.

Uskommeko että em. blogien kirjoittavat ovat olleet tosissaan?

Asiassa on käsittääksemme valmis käsikirjoitus: Lahden ampumaseuralla on hollolalainen kunnanvaltuutettu puheenjohtajana, kuulutus ympäristölupahakemuksesta, kirjataan asiasta vaivautuneiden muistutukset aiheettomina, valvontajaosto myöntää luvan toistaiseksi, päätöksestä valitetaan Vaasan hallinto-oikeuteen, hallinto-oikeus saattaa tehdä joitakin kosmeettisia korjauksia kuten "vappuna ja joulupäivänä ei ammuta", vastineissa hallinto-oikeudelle valvontajaosto ja kunnanhallitus esittävät yksimielisesti päätöksestä tehtyjen valitusten hylkäämistä, sen jälkeen asia etenee sitten Korkeimman hallinto-oikeuden käsittelyyn!

Muistutamme viimeisen Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen perusteluista, jotka olisi pitänyt olla tiedossa asiantuntevilla, esittely vastuussa olevilla ympäristöviranomaisilla ja päättävällä Lahden seudun ympäristölautakunnalla jo 30.10.2014 ilman että asiasta pitää hallinto-oikeuden muistuttaa. Laiminlyönneistä vuodesta 2002 alkaen!

Useampi hollolalainen kunnallispäättäjä on Hälvälän meluasiassa vuosien varrella kääntänyt takkinsa, onko tärkeämpi viiteryhmä sitten metsästysseura, reserviläisharrastus, ampumaseura tai urheiluseura.

Hakemusasiakirjoissa toistuu useasti kansainväliset ampumaurheilun mm/mc-kilpailut. Missä muualla maailmassa järjestetään kilpailut maaperää ja pohjavesiä saastuttamalla? Viranomaisten ilmoitusten mukaan jo saastuneiden maa-alueiden puhdistustoimenpiteet aloittamatta ja samoin suunniteltujen meluvallien valmistuminen siirtyy vuoden 2022 loppuun.

"Asiassa esitetyn selvityksen perusteella ampumaradan meluntorjuntaa ja pohjavesien suojelua ei ole kehitetty vuoden 2002 jälkeen ja ampumaradan toiminta on jatkunut pääpiirteiltään samanlaisena, vaikka ampumaradan aiemmissa määräaikaissä lupapäätöksissä on edellytetty meluntorjunnan ja haitta-aineiden hallinnan kehittämistä." Korkein hallinto-oikeus 4.4.2017.

Ympäristönvalvonnasta ja edellisten ampumaradan lupapäätöksien valvonnasta vastaavat viranomaiset ovat olleet miltei kaksikymmentä vuotta asian suhteen tehottomia, väistäneet vastuunsa yksityisten kansalaisten harteille. Ainoana neuvona tehdä poliisille rikosilmoitus!

Toiminnanharjoittajalla on ollut vuosikymmeniä aikaa saattaa meluhaitat lakien ja asetusten mukaisille tasoille. Määräaikaisten ympäristölupien karuselli on pyörinyt

vuositolkulla; toiminnanharjoittajalta on edellytetty ja vaadittu ympäristölupien yksityiskohtaisissa määräyksissä toimenpiteitä meluhaitoista ja maaperän pilaantumisesta. Asiaan kiinnitti huomiota perusteluissaan Korkein hallinto-oikeus (taltio nro 1568/4.4.2017)

Koko Hälvälän alueen ympäristöluvan hakemuskaruselli laajoine liitteineen on tehty vaikeasti seurattavaksi tavalliselle kansalaiselle. Monet puristavat nyrkkiä taskussaan ja sietävät melun kuin antaisivat julkisuuteen nimensä ja maineensa. Perustuslain mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön.

Ympäristöluvan epääminen vaatii viranomaiselta päättäväisyyttä. Vuosien saatossa on tullut sellainen vaikutelma, että viranomaiset ovat lähinnä vaivautuneita, kun lähiasukkaat ovat kantaneet huolta ympäristöstään.

Melu

Ampumaratojen aiheuttamista ympäristöhaitoista merkittävin on melu. Ampumaratamelu on luonteeltaan impulssimaista melua, joka voi vaikuttaa ympäristön asukkaiden terveyteen ja viihtyvyyteen. Melun haitalliset vaikutukset korostuvat hiljaiseksi koetuilla alueilla. Hälvälän haulikkoradan ampumaradan lähiympäristössä on vakituisen asutuksen (Tiilikankaan alue) lisäksi loma-asutusta (Iso-Tiilijärvi) sekä virkistysalueita (Tiirismaa).

Hallituksen esityksessä (HE 84/1999) korostetaan, että lupaharkinnassa toiminnan aiheuttaman ympäristöhaitan sallittavuus riippuisi myös muista aluetta kuormittavista toiminnoista, mukaan lukien puolustusvoimien toiminta. Kokonaiskuormitus haitankärsijän kannalta vaikuttaisi siten olennaisesti toiminnan hyväksyttävyyteen. Terveyshaitan arvioinnille annetaan hallituksen esityksessä suuri painoarvo harkittaessa toiminnan hyväksyttävyyttä.

Tärkeimpiä asuinympäristölle asetettavia vaatimuksia on häiriötön levon turvaaminen esim. iltaisin ja viikonloppuisin. Nyt haetaan lupaa toiminnoille, mikä tarkoittaa taukoamatonta pauketta ympäri vuoden. Melumallinnuksessa ohjearvot ylittyvät selkeästi. Mittaustuloksia verrattaessa melutason ohjearvoihin on huomioitava haulikkoammunnan iskumaisen melun luonne. Iltaisin ja viikonloppuisin haulikkoammunta on pääosin muutaman kymmenen henkilön virkistystoimintaa, joka ei saa häiritä tuhansien ihmisten viihtyisyyttä kotona, pihapiirissä ja luonnossa liikuttaessa.

Ampumaradan käytöstä aiheutuva melutaso ylittää asumiseen käytettävillä alueilla A-painotettuna enimmäistasona impulssiaikavakiolla määritettyä arvoa LAI max 65 dB:iä sekä loma-asumiseen ja Tiirismaan virkistysalueella käytettävillä kävely- ja latupohjilla arvoa max 60 dB:iä. Hälvälän haulikkoradan ratojen melu leviää laajalle varsinkin ampumasuunnassa. Ohjearvon LAI max 65 dB ylittävä alue on ampumasuunnassa noin 2 km, ampumasuuntaan nähden sivusuunnassa noin kilometri ja ampumasuuntaan nähden takana noin 500 metriä. Haulikkoradan melun alue on tuhansia hehtaaria. Melulle altistuu n. 5 000 ihmistä. Ampumaratamelun mittaamisesta annettu ohje (Ympäristöministeriö, 1999) määrittelee, että äänitasot tulee mitata myötätuulen vallitessa eli lähellä melun leviämisen kannalta suotuisinta tilannetta. Näin ei ole menetelty. Mittaukset tehdään vähintään kolme kertaa samoista pisteistä luotettavuuden takaamiseksi. Mittauspaikoiksi tulisi valita melulle herkkiä kohteita, melun leviämisen kannalta kriittisiä paikkoja ympäristöstä riippuen 5 - 15 paikkaa. Esim. vesilaitoksen paikka siirrettävä mäen päälle, jotta melun kaikuvaikutus tulee huomioiduksi mm lehdettömyysaikana.

Esitetyt melumallinnukset ovat ”laboratorio” tekeleitä, joista saadaan myönteisiä tuloksia tilaajan hakemuksiin tukemaan ympäristöluvan käsittelyä. Mallinnuksen lisäksi tarvitaan jatkuvaa vertailukelpoista mittaustulosta.

Lahden Ampumaseura ry:n toiminta aiheuttaa Valtioneuvoston päätöksen mukaisten melutasojen ohjearvoylityksiä Tiilikankaan, Tiilijärven ja Kankaantilan asuntoalueilla.

Akukon Oy:n 20.4.2016 ”nykytilanteessa Hälvälän haulikkoratojen melu ylittää ampumaratamelun ohjearvot Iso-Tiilijärven ja Tiilikankaan asuinalueilla sekä yksittäisellä Mäenpään talolla. Suurin torjuntatarve on Iso-Tiilijärven vapaa-ajanasunnoilla, joilla radan 1 melu ylittää ohjearvon selvästi”.

Akukon Oy:n 6.4.2017 torjuntatarkastelun päivityksestä ei käy selville missä mittauspisteissä Hälvälän haulikkoradan läheisyydessä dB tulokset on mitattu. Onko asiantuntija lausunto laadittu Helsingissä, kuulematta laukaustakaan?

”Myös naapuruussuhdelain 17 §:n 2 momentin mukaan lähistöllä asuvalle aiheutuvan rasituksen kohtuuttomuutta arvioitaessa on otettava huomioon rasituksen kesto. Pitkään kestävästä ja pysyvästä toiminnasta aiheutuu lähialueen asukkaille suurempi rasitus kuin määräaikaisesta toiminnasta”.
Korkein hallinto-oikeus 4.4.2017

Allekirjoittaneet muistutuksen esittäjät ovat olleet Iso-Tiilijärven loma-asujia 1950- luvulta lähtien. Luontoa arvostavat kesäasukkaat ovat jo 1930-luvulla rakentaneet huviloita Iso-Tiilijärven länsi- ja pohjoisrannalle niistä seitsemän ovat olleet jo ennen Hälvälän haulikkoratojen rakentamista. Haulikkoammunnan pauke kuitenkin peittää metsän ja luonnon äänet. Tiirismaan ulkoilualueella ja Tiilijärvien rannoilla arjet ja pyhät hallitsemattomat meluhaitat tulevat jatkumaan esitetyn ympäristölupahakemuksen perusteella. Melutaso ei saa ylittää sellaista melutasoa, joka on määrätty loma-asumiseen tai asumiseen käytettävällä piha-alueella. Valtioneuvoston päätöksessä on sanottu, että ohjearvoja sovellettaessa on otettava huomioon ampumaratatoiminnan luonne, kuten ampuma-ajat, laukaussuurekset ja ampumalaji.

Hakemusasiakirjoista selviää, että suunnitelluilla meluvalleilla päästään vasta em. melutasojen ohjearvojen tuntumaan, mikä tarkoittaa, että ohjearvot ylittyvät.

Maavallien rakentamiseen tulee hakea ympäristölupa. Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan toimintaan on oltava ympäristölupa. (YSL 27 §). Lahden ampumaseura ry on toimittanut asiakirjoja Hollolan kunnalle koskien tukihakemusta Lahden ampumaseura ry:lle. Asiakirjoista selviää että ”Tuloarvio mm-kilpailuihin 2019; radan kehittäminen ja lisärakentaminen”, sisältää maininnan Maankaatopaikka 200 000 m³/ 340 000 tn. Maavallien rakentaminen on ammattimaista ja laitosmaista elinkeinotoimintaa, josta asiakirjan mukaan, maankaatopaikasta saatavat tulot on arvioitu 255 000 euroksi.

Alueella olevat jo olevat melu/maavallit on rakennettu osin vuonna 1987 – 2002. Vallin rakentamisesta ei ole käyty varsinaista lupamenettelyprosessia

viranomaisten toimesta. Tietääksemme valliin on tuotu maita (mm. soraa, moreenia, savea ja silttiä) mm. Lahden rautatieaseman viereisen toimistorakennuksen pohjamaat ja Jalkarannan Rullakadulle rakennettujen kerrostalojen pohjamaat. Tavallinen kansalainen tietää, että rautatieaseman tienoo ja puunjalostusteollisuus Jalkarannassa (nyk. Rullakadun alue), eivät voi olla niitä maailman puhtaampia paikkoja!

Maaperän pilaaminen ja pohjavesi

Maahan ei saa jättää tai päästää jätettä eikä muutakaan ainetta siten, että seurauksena on sellainen maaperän laadun huononeminen, josta voi aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle, viihtyisyyden melkoista vähentymistä tai muu niihin verrattava yleisen tai yksityisen edun loukkaus (maaperän pilaamiskielto). Kiellon tarkoituksena on estää maaperään jätetystä tai päästetystä aineesta aiheutuvia haitallisia seurauksia ja turvata maaperän käyttömahdollisuuksien säilymistä (Ympäristölaki):

Pilaamiskielto koskee kaikkia, riippumatta siitä millaisesta pilaavasta toimesta jäte tai muu aine on joutunut maaperään. Hakemusasiakirjoissa todetaan, että ampumaradan maaperä on pahoin lyijyn saastuttama.

Esim. Korkeimman hallinto-oikeuden mukaan lupaa ei voitu myöntää Kukonkoivun moottoriradalle, koska toiminnasta aiheutuvaa pohjaveden pilaantumisvaaraa ei voitu sulkea pois!

Hakemusasiakirjoista ei selviä, kuka vastaa toimintojen lopettamisen jälkeen Hälvälän haulikkoradan maaperän puhdistamisesta ja saattamisesta luonnon tilaan 31.12.2019 jälkeen, tai onko niin että Metsähallitus ja Lahden Ampumaseura ry luottavat veronmaksajien kukkaroon!

Kaikkein kummallisimmalta tuntuu, kun I-luokan pohjavesialueella toimivat hollolalaiset huoltoasemat, joista osa on aloittanut toimintansa Hälvälän haulikkoradan perustamisen (1987) jälkeen, ollaan lopettamassa tai lopetettu viranomaisten toimesta. Me allekirjoittaneet muistuttajat olemme vuosikymmenien aikana muistuttaneet Hälvälän haulikkoratojen lyijyhaitoista 1-luokan pohjavesialueille. Asiantuntijoiden mukaan maaperä on pahoin lyijyn saastuttamaa Hälvälässä. Viranomaisten menettely saastuttavien yhteisöjen toimintaan Hollolan 1-luokan pohjavesialueilla kummastuttaa, tietääksemme huoltoasemien toiminnan aikana ei ole uutisoitu, että huoltoasemien toiminta olisi saastuttanut maaperää.

Hollolan 1-luokan pohjavesialueilla on polttonesteiden jakeluasemien ja moottoriurheiluradan toiminnat loppumassa. Näiden osalta ei ole tiedossa, että ne olisivat aiheuttaneet ympäristön tai pohjavesien pilaantumista. Hälvälän haulikkoratojen alue on pilaantunut ja mikä on uhka pohjavesille. Hälvälän haulikkorata sijaitsee Salpakankaan 1-luokan pohjavesialueella. Salpakankaan pohjavesialue on osa Salpausselkää ja on seudullisen vedenhankinnan kannalta merkittävä Päijät-Hämeessä.

Hollolan kunta
Valvontajaosto 26.9.2018
HOL 307/2017

Hollolan kunnan osalta on vaiettu Tiilijärven vedenottamon sulkemisesta vuonna 2007. Vedenottamo aloitti toimintansa vuonna 1964. Vedenottamo sijaitsee muutaman sadan metrin päässä haulikkoradoista. Haulikkoradoilta on pohjaveden virtaussuunta em. vedenottamolle. Sinne alettiin porata pohjavesikaivoja vuoden 1963 lopulla. ”Rautapitoisuus” oli syynä toiminnan lopettamiseen vai salataanko jotain kansalaisilta?

Antimonia käytetään erilaisissa metalliseoksissa, kuten lyijyhauleissa. Antimoni voi olla maaperässä hyvin kulkeutuvaa ja päätyä pohjaveteen. Terveys- ja ympäristövaara myös antimonin osalta koskee Hälvälän haulikkoradan toimintaa.

PTI-Siol Oy:n 29.6.2009 päivätyssä asiakirjassa, Lahden ampumaseura ry:n vastineessa, todetaan ”maanäytteissä havaittiin pintamaissa selkeästi kohonneita lyijy- ja antimonipitoisuuksia”.

Pohjaveden pilaamiskiello sisältää vaaran aiheuttamisen kiellon, eikä toiminnan tarvitse aiheuttaa konkreettista pilaantumista ollakseen pohjaveden pilaamiskiellon vastaista. Ympäristönsuojelulain säännökset ja lain perustelut huomioon ottaen ampumaradan sijoittaminen tärkeälle pohjavesialueelle ei edellä lausuttuun nähden ole mahdollista ilman poikkeuksellisia perusteita, joiden vallitessa pohjaveden pilaantumisriski on riittävästi suljettu pois. Edelleen alueelle jää hakemusasiakirjojen mukaan 1 260 kg lyijyä, 13-39 kg antimonia ja 1,3 -6,5 kg arseenia.

Viranomaiset odottavat tietoa pohjavesien pilaantumisesta ja antavat Hälvälän haulikkoratojen toiminnan jatkua, vaikka maaperä on jo pilaantunut. Lahden Ampumaseura ry:llä on aina ympäristöluvan hakemisen yhteydessä painostuskeinona MM- tasoisen kilpailutapahtuman järjestäminen ja tällä tavoin avitetaan myönteisiä ratkaisuja ympäristölualle.

Pohjaveden likaantumisuhan tarkastelussa tulee ottaa huomioon koko Hälvälän alue. Mitä kaikkea on kipattu ja upotettu alueen järviin ja soihin vuosikymmenien aikana?

”Mahdollisen uuden luvan edellytyksiä arvioitaessa tulee ottaa huomioon myös pohjaveden pilaantumisriskin kasvaminen ajan kuluessa.” Korkein hallinto-oikeus 4.4.2017.

Muistuttaja D on oikaissut 24.4.2018 jättämänsä muistutustaan 27.4.2018 saapuneella kirjeellä:

Pyydän kohteliaimmin, että oheinen lisäys liitetään muistuttajan D ja asuin kumppaneiden 24.4.2018 lähettämään muistutukseen.

• Puhelinkeskustelu 26.4.2018 muistuttajan D / ympäristötarkastaja lisäyksiä (kursiivilla) ja korjauksia (yliviivaus) 25.4.2018 lähetettyyn muistutukseen

Muistutan että opetusministeriö myönsi 24.4.2001 500 000 markkaa (84 094 euroa) Lahden Ampumaseura ry:lle ja 15.5.2002 210 000 euroa Hälvälän ratayhdistys ry:lle käytettäväksi Hälvälän ampumaradan perusparantamista ja ajanmukaistamista aiheutuviin perustamiskustannuksiin. Opetus- ja kulttuuriministeriö lähtee siitä, että avustusten saaja noudattaa voimassa olevia lakeja ja määräyksiä. Palautusta ei määrätä kuitenkaan suoritettavaksi, jos valtionavustuksen myöntämisestä on kulunut yli 15 vuotta (laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta § 53). Opetusministeriön ilmoituksen mukaan edellytys valtionavustusten myöntämiseen on, että maapohjan hallinta ja rakentamisen tarvittavat luvat ovat voimassa vähintään saman ajan.

Muistutan Korkeimman hallinto-oikeuden perusteluista 4.4.2017.

- ”Ampumaradan meluntorjuntaa ja pohjavesien suojelua ei ole kehitetty vuoden 2002 jälkeen ja ampumaradan toiminta on jatkunut pääpiirteiltään samanlaisena, vaikka ampumaradan aiemmissa määräaikaisissa lupapäätöksissä on edellytetty meluntorjunnan ja haitta-aineiden hallinnan kehittämistä” Näin Korkein hallinto-oikeus 4.4.2017.

Myönnettyjen avustusten käyttö on ollut tehotonta, lähes 300 000 euroa!

~~Opetus- ja kulttuuriministeriön 16.4.2018 ilmoituksen mukaan Hälvälän ratayhdistys ry:llä on hakemus ministeriössä, ”Hälvälän haulikkoradan perusparannus”. Ministeriölle on huomautettu, että Lahden ampumaseura ry:llä on lainvoiman ympäristölupa 31.12.2019 saakka. Tulemme seuraamaan asian käsittelyä esim., jos avustusten käyttöä suunnataan pilaantuneiden maamassojen siivoamiseen tai tehottomien meluvallien rakentamiseen. Ministeriö on ohjeistanut, että ratkaisuihin voi tehdä kantelun oikeuskanslerin virastolle.~~

~~Muistutan ja tulkitseen että ministeriön ilmoituksen mukaan valtionavustusten edellytykselle on vähintään 15 vuoden määräaikainen ympäristölupa esim. Lahden ampumaseura ry:lle.~~

Opetus- ja kulttuuriministeriön kirjaamon 16.4.2018 ilmoituksen mukaan Hälvälän ratayhdistys ry:llä on hakemus ministeriössä, ”Hälvälän haulikkoradan perusparannus”. Asian esittelijänä on Erja Metsäranta.

Erja Metsäranta ilmoitti 25.4.2018 klo 17.09 että em. hakemus on palautettu Etelä-Suomen aluehallintovirastoon, mikä on valtionavustusviranomaisen ko. kaltaisissa hankkeissa. Aluehallintovirastossa asiaa käsittelee ylitarkastaja Sixten Wackström.

26.4.2018 klo 7.25 on lähetty sähköpostiviesti Sixten Wackströmille, liitteinä Korkeimman hallinto-oikeuden päätös 4.4.2017 ja muistuttajan D ja asuinkumppaneiden 24.4.2018 lähettämä muistutus Hollolan valvontajaostolle.

Samaisessa sähköpostiviestissä huomautettu aluehallintovirastolle, että Lahden ampumaseura ry:llä on lainvoiman ympäristölupa 31.12.2019 saakka Hälvälän haulikkoradalle. Lisäksi samaisessa viestissä kysytään mitä vaatimuksia ja edellytyksiä aluehallintovirasto edellyttää valtionavustuksen

Hollolan kunta
Valvontajaosto 26.9.2018
HOL 307/2017

myöntämiseen, onko esim. valtionavustuksen myöntämiseen edellytys että maapohjan ja rakentamisen tarvittavat luvat ovat voimassa vähintään 15 vuotta niin kuin opetus- ja kulttuuriministeriöllä ja, mitä edellytyksiä vaaditaan ympäristöluvalla että satojen tuhansien eurojen mahdollisille investoinneille on pohjaa vuosikymmeniksi, kelpaako ympäristölupa määräaikaisena tai toistaiseksi voimassa olevana? Pohjaveden pilaantumisriski ajan kuluessa? Kenelle voi tehdä kantelun, kuka on valitusviranomainen? Mistä saadaan tieto mahdollisesta päätöksestä?

Viestiin ei ole saatu vastausta.

Muistutan että esim. em. viranomaisen kannanotolla on vaikutuksia harkittaessa ympäristöluvan myöntämistä. Tässä vaiheessa ei ole tietoa muista mahdollisista avustusten myöntäjistä Lahden ampumaseura ry:lle ja Hälvälän ratayhdistys ry:lle.

Hakijan kuuleminen ja vastine

Hakija on toimittanut 5.6.2018 vastineensa annettuihin lausuntoihin ja muistutuksiin.

Hakija kiittää Hämeen ELY-keskusta, Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymää, Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen esikuntaa, Lahti Aqua Oy:tä Hollolan Ympäristöterveyskeskusta annetuista lausunnoista sekä muistutusten antajia.

Aivan ensimmäiseksi hakija toteaa, että muistutusten antajien vaatimukset on hylättävä perusteettomina.

Muistuttuja D:lle ja hänen asiakumppaneillensa sekä muistuttaja A:lle ja Muistuttaja B:lle Lahden Ampumaseura ry toteaa että KHO:n päätös 4.4.2017 koski aikaisempaa ympäristölupapäätöstä, ei nyt käsittelyssä olevaa ympäristölupahakemusta. KHO:n päätös ottaa kantaa vain edellisen ympäristölupapäätöksen sisältöön, ei sen lupaehtojen mukaisesti tehtyihin selvityksiin/kehityssuunnitelmiin (toimitetut liitteet), eikä myöskään nyt laaditun uuden lupahakemuksen sisältöön. Muistutuksiin hakija edelleen korjaa, että tähän asti myönnettyt määräaikaiset ympäristöluvut ovat estäneet toiminnanharjoittajan puolelta siitä riippumattomista syistä toiminnan kehittämisen niin ampumamelun kuin ympäristönkuormituksen vähentämisen suhteen kuten korkein oikeus toteaa päätöksessään YSL 43 §:n 3 momentin mukaan. Toiminnanharjoittajan mielestä se on tarttunut varsin nopeasti toimenpiteisiin toimintansa ympäristönkuormituksen vähentämiseksi sen mahdollistuttua. Hollolan kunnanhallitus päätti viimeisen kerran kokouksessaan 16.5.2016 kehittää Hälvälästä kansainvälinen ampumaurheilukeskus. Tämän jälkeen Lahden Ampumaseura ry jätti kehittämissuunnitelman 28.6.2016 käsiteltäväksi valvontajaostolle, johon sai sieltä määräyksen 25.4.2017. Vallin rakentamiseen liittyen Hämeen ELY-keskus antoi PIMA päätöksen 24.10.2017, joka on nyt toukokuussa tarkennettu ja on aloitusilmoitusta vaille aloitettavissa.

Ympäristöterveyskeskuksen lausunnossa, muistuttaja C perikunnan, että muistuttaja D ja hänen asiakumppaneidensa muistutuksissa otettiin kantaa meluselvitysten toteuttamiseen. Hakijan peruste arvioida meluvaikutuksia mallintamalla perustuu Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen tilaamaan esiselvityksen Ampumaratamelun arviointi: selvitykset, laskenta ja mittaukset (Lahti & Markula 2016). Esiselvityksessä on tieteellisesti tarkasteltu kuluneiden 16-18 vuoden ilmaantuneita lukuisia tekijöitä ja uusia tietoja, joiden perusteella mittausohjeen tarkistaminen ja täydentäminen on ollut tarpeen. Tutkimusten mukaan huolellisesti tehty melumalli ennustaa melutasoa paremmin kuin yksittäiset mittaukset (ks. Paras käyttökelpoinen tekniikka (BAT) Ampumaratojen ympäristövaikutusten hallinta s. 95). Vaatimukseen velvoittaa hakija tekemään melumallinnusta tarkentavat melumittaukset, hakija viittaa edelleen esiselvitykseen "Ampumaratamelun arviointi: selvitykset, laskenta ja mittaukset"

(Lahti & Markula 2016) jossa on perusteellisesti tarkasteltu kuluneiden 16-18 vuoden aikana ilmaantuneita lukuisia tekijöitä ja uusia tietoja, joiden perusteella mittausohjeen tarkistaminen ja täydentäminen on nyt tarpeen. Nykyisin ampumaratamelua arvioidaan Suomessa käyttäen melusuurena A1-enimmäisäänitasoa LAImax, ja säädetty arviointimenetelmä on melun mittaaminen (Ympäristöministeriön mittausohje 1999). Mittauksia tehdään melulle altistuvissa paikoissa eli mahdollisen häiriön tai haitan kohteissa, erikseen eri ampumalajeille ja erikseen eri radoille. Ohjeessa A1-enimmäisäänitaso määrätään mitattavaksi vähintään viiden laukauksen keskiarvona. Perusteena on, että altistuvien kohteiden etäisyyksillä yksittäisten laukausten enimmäisäänitaso voi vaihdella tuntuvasti, lähinnä hetkellisten sääolojen vaihteluiden seurauksena (mm. tuulen suunnan ja nopeuden vaihtelut kuten puuskaisuus). Mittaustulokset edustavat aina vain sen hetkistä tilannetta, eli juuri mittauspäivänä ja mittaushetkellä esiintyneitä tilanteita ja olosuhteita. Melutaso voi siten vaihdella paljon paitsi mittauspäivän myös yhden mittausjakson aikana. Jopa kaksi perättäistä laukausta voivat erota toisistaan yli kymmenenkin desibeliä. Vain pitkän mittaussarjan tilastollisen tuloksen voidaan katsoa edustavan jollakin luotettavuudella pidempää ajanjaksoa. Yksittäisen, yhtenä päivänä tehdyn mittausjakson edustavuus on varsin vaatimaton, vaikka sääolot mittausten aikana täyttäisivätkin nykyisen mittausohjeen suositukset. Mittauksia on joka tapauksessa tarpeen tehdä useampana kuin yhtenä päivänä. Silti pitkäkin mittaussarja tyyppillisillä etäisyyksillä ja ohjeet täyttävissä sääoloissa voi tuottaa tuloksiin varsin suuren vaihteluvälin. Yksittäisten laukausten pienimpien ja suurimpien äänitasojen ero voi olla jopa 20-30 dB. Eri päivinä hyväksyttävissä sääoloissa tehtyjen mittausten päiväkohtaisten kokonaistulosten vaihteluväli voi sekin olla peräti 15-20 dB. Lahden & Markulan (2016) mukaan näin suuret vaihtelut eli jopa päiväkohtaistenkin yhteistulosten suuri sattumanvaraisuus on tärkein syy, miksi mittauksia ei voi pitää ensisijaisena tapana arvioida ampumaratamelua. Ei myöskään voida sanoa, että mittauksin voidaan "tarkentaa" mallilaskennan "suuntaa-antavia" tuloksia tai että mittauksilla voidaan "varmentaa meluntorjuntatoimien riittävyys". Vaikka tämä olisi ollut vanha käytäntö, ei nykytietämyksen mukaan mittauksilla saada lisäarvoa. Jos ampumaradalla ei mallintamalla tehdyn selvityksen jälkeen ole tapahtunut

olennaisia meluun vaikuttavia muutoksia, lisämittausten tekemisellä on itse asiassa hyvin vähän perusteita. Mittausten suhteellisen epäluotettavuuden takia ei lisätietoa käytännössä saada. Seuranta on sen sijaan tarpeen silloin, jos olennaisia muutoksia on tapahtunut. Tällöin suositeltava menettely toteuttaa seuranta on tehdä päivitys laskentaselvitykseen. Tärkein peruste mallinnuksen ensisijaiselle käytölle on, että sen tulos on suoraan vertailukelpoinen edellisiin laskentatuloksiin. Mittaustulosten vertailukelpoisuus on ratkaisevasti heikompi.

Muistuttaja C perikunnalle sekä muistuttaja D:lle ja hänen asiakumppaneillensa LAS ry toteaa, että ampumamelun haitallisuutta arvioidaan Suomessa valtioneuvoston päätöksen (VnP 53/97) nojalla. Päätöksessä on säädetty arvioinnissa käytettävä äänitasosuure sekä annettu suurelle ohjearvot. Ohjeellisena melutasona pidetään asuinalueella 65 dB ja loma-asumiseen käytettävillä alueilla 60 dB (LAI_{max}). Kyseistä päätöstä, vaikka sen alkuperäinen tavoite on ollut enemmän maankäytön suunnitteluun liittyvä, on sovellettu myös ympäristölupamenettelyssä. LAS ry on teettänyt mallilaskennan ampumamelun haitallisuuden arviointia varten sekä meluntorjuntasuunnitelman, jonka esittämien rakenteellisten meluntorjuntatoimenpiteiden jälkeen melualueille ei jää altistuvia kohteita. Tutkimusten mukaan ampumamelun haittavaikutukset liittyvät elinympäristön viihtyisyyteen eikä muita mahdollisia, terveyteen liittyviä vaikutuksia ole voitu tutkimuksin havaita. Tutkimusten mukaan itse melusta ärsyyntyneiden kokonaisuutena kuvaavampi tulos lienee havainto siitä, että tuntemukseen vaikuttivat voimakkaasti meluun varsinaisesti liittymättömät ominaisuudet, kuten ihmisten asenteet toimintaa kohtaan (Brink ja Wunderlin 2010).

Kinnarille ja hänen asiakumppaneillensa tiedoksi, että julkiset avustukset eivät kuulu ympäristölupahakemuksen käsittelyn piiriin. Ja että Lahden Ampumaseura ry on noudattanut aikaisempia myönnettyjä määräaikaista lupapäätöksiä.

Sekä Hämeen ELY-keskukselle että Lahti Aqua Oy:lle hakija toteaa, että nykyisellään ratojen etupuolella ampumasuunnassa sijaitsee neljästä kuuteen metriä korkea maavalli, jonka päällä on kolme metriä korkea pressu- ja lauta-aita. Ratojen yksi ja kaksi kohdalla maavalli on neljä metriä korkea, muiden ratojen kohdalla kuusi metriä. Meluidan (maavalli & meluaita) korkeus on ampumatasosta 11 metriä. Maavallit on päällystetty viiralla, joka estää haulien sekoittumisen ratarakenteisiin. Maavallin etureunassa on kouru ja pysäytin, johon haulit kerääntyvät ja josta ne otetaan talteen. Ratojen yksi-kolme kohdalla sijaitsee ampumasuunnassa, noin 20 metriä kauempana myös toinen neljä metriä korkea maavalli, jonka päällä on kolme metriä korkea pressuaita (haulien keruulaita) haulien lentoradalla. Meluidan korkeus on 11 metriä ampumatasosta. Maaperän ja pohjavesien pilaantumiskäsitteiden edelleen pienentämiseksi tai eliminoimiseksi Lahden Ampumaseura ry on aloittanut vuoden 2017 aikana meluntorjuntatoimenpiteet meluvallin korottamiseksi. Vallin korotukselle on Hollolan kunnan myöntämä ympäristölupa. Vallin korotuksen yhteydessä kaivetaan pilaantuneiksi luokiteltavia maa-aineksia, joiden käsittelyyn Lahden Ampumaseura ry on saanut luvan YSL:n 136§

mukaisella ilmoitusmenettelyllä. Ilmoitusmenettelyä varten muokattavan ratarakenteen alueelta on teetetty kunnostuksen yleissuunnitelma ja arvio pilaantuneisuudesta. Hämeen ELY-keskus on antanut pilaantuneiden maiden kunnostuspäätöksen 20.10.2017. Rakennettavan meluvallin rakenteet kattavat noin 3 ha alan. Rakennettavan vallin alta poisteen lyijyllä kuormittunutta maata noin 4800 tonnia (24 tonnia lyijyä) ja näin pienennetään ekologista riskiä. Valli toimii ensisijaisesti meluvallina, mutta se myös estää haulien lentämisen vallin takamaastoon, jolloin lyijyn päätyminen ratarakenteiden ja -alueen ulkopuolelle estyy. Savikiekon kappaleiden kerääminen ei noudata parhaan käyttökelpoisen tekniikan periaatteita, etenkin kun jatkossa tullaan käyttämään ainoastaan ekokiekkoja.

Lahden Ampumaseura olisi aloittanut suojausrakenteiden rakentamisen jo aikaisemmin mutta ei ole saanut siihen aiemmin viranomaisilta lupaa. Muistutettakoon tässä yhteydessä, että Lahden Ampumaseura oli esittänyt lupaviranomaiselle meluvallin korottamista korkoon 16-18m jo vuonna 2009. Näistä syistä vaatimus rajoittaa ammuntaa radoilla joissa suojausrakenteen eivät ole valmiita 31.12.2019 on kohtuuton. Myös ympäristönsuojelulaki korostaa, että ympäristölupahakemuksen käsittelyssä on huomioitava parhaan käyttökelpoisen tekniikan ja käytäntöjen lisäksi niiden kohtuullisuus saavutettavaan hyötyyn päästöjen vähentämisessä. Ottaen huomioon toiminnan luonne sekä aikaisempi historia ja vaikutusten laatu, toiminnan jatkaminen normaalisti suojausrakenteiden valmistumiseen asti ei lisää ympäristön pilaantumiskä. Hakija pitäytyy esityksessään, että suojausrakenteen valmistuvat 4-5 vuoden päästä aloittamisesta arviolta vuoden 2024 loppuun mennessä johon saakka ampumatoiminta voi jatkua ilman erillisiä rajoituksia.

Lisäksi toteamme muistuttaja D:lle ja hänen asiakumppaneillensa sekä muille muistutuksen tehneille meluntorjuntatoimenpiteiden riittämättömyydestä, että valli on tarkoitus toteuttaa melumallinnuksen tuloksesta poiketen korkeampana, joka pienentää entisestään melualueutta ennakoiden tulevaisuus sekä ja tehostaa haulien takaisin keruuta.

Hankkeen laajuus ja maanrakennus huomioon ottaen tässä yhteydessä on kustannustehokkaampaa tehdä hieman korkeampi valli kuin korottaa sitä

myöhemmin uudestaan. Rakennusaikaisesta vallin tiivistämisestä huolimatta vallin odotetaan tiivistyvän (painuvan kasaan) jonkin verran vuosien varrella valmistumisen jälkeenkin

Olemme arvioineet hankkeen valmistumisen vievän sen 4-5 vuotta ja mitä enemmän hankkeelle saadaan yhteistyökumppaneita se mahdollistaa nopeamman valmistumisen aikataulun. Meluvallien valmistuminen on mahdollista saada puolessa ajassa tehtyä, mutta se edellyttää nopeaa liikkeelle lähtöä ja että enää ei tule turhia viivytyksiä. Realistisen aikataulun arvioidaan olevan lähempänä kolmea vuotta ja äärimmäisessä tapauksessa lähempänä aikaisemmin esitettyä 4-5 vuotta.

Ympäristöterveyskeskukselle hakija lisäksi toteaa, että lupahakemuksessa on esitetty suunnitelma rakenteellisten meluntorjuntarakenteiden toteuttamiseksi,

jolloin estetään melupäästöä eikä meluvyöhykkeelle jää altistuvia kohteita. Parhaan käyttökelpoisen tekniikan periaatteita noudattaen näin ollen ei ole tarpeen eikä perusteltua rajoittaa käyttöaikoja hakijan esittämästä.

Ympäristöterveyskeskuksen esitykseen luvan myöntämisestä määräaikaisena hakija toteaa, ettei määräaikaiselle luvan myöntämiselle ei ole perustetta, kun ampumaradan toiminta jatkuu. Ympäristönsuojelulain 52 §:n 1 momentin mukaan ympäristölupa myönnetään asian laadun mukaan toistaiseksi tai määräajaksi. Ympäristönsuojelulakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 84/1999 vp) lainkohdan yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, että luvan voimassaolo ratkaistaisiin tapauskohtaisesti ottaen huomioon toiminnan luonne ja vaikutusalueen ominaisuudet kokonaisuudessaan. Koska yhdistys on hakemuksessaan esittänyt riittävät ja perusteelliset suunnitelmat ampumaradan toiminnasta aiheutuvan melurasituksen vähentämisestä ja siitä, miten valtioneuvoston päätöksessä 53/1997 asetetut melutason ohjearvot asumiseen ja loma-asumiseen käytettävillä alueilla ja virkistysalueilla on mahdollista saavuttaa sekä siitä, miten haulien keräysjärjestelmää voidaan kehittää ja haitta-aineiden päätyminen maaperään estää jolloin pohjaveden pilaantumisriskin eliminoidaan, ei ole mitään perustetta olla myöntämättä lupaa toistaiseksi voimassa olevana. Hakijan esitys toistaiseksi voimassa olevasta luvasta on linjassa KHO:n päätöksen (4.4.2017) kanssa.

Hakija on esittänyt seuraavansa laukaus-, kiekko- sekä kerättyjä haulimääriä, jolloin saadaan selville haulien talteenotto prosentti.

Hakija on ympäristölupahakemuksessa esittänyt, että pohjaveden laatua tarkkaillaan vuosittain kunnes valli on valmis. Vallin valmistumisen jälkeen pohjaveden laatua tarkkaillaan parhaan käyttökelpoisen tekniikan periaatteita noudattaen 4 vuoden välein. Pohjavedestä tutkitaan seuraavat parametrit: happi, pH, sähkönjohtavuus, kokonaiskovuus, sameus sekä arseeni, kupari, nikkeli, lyijy, antimoni, sinkki ja PAH-yhdisteet, kemiallinen hapenkulutus, öljyhiilivedyt sekä VOC-yhdisteet. Metalleista määritetään sekä liukoinen että kokonaispitoisuus. Näytteet otetaan ampumaradalla olevan pohjaveden havaintoputken HP 1/03 ja uutena pisteenä käytöstä poistetun porakaivon lisäksi puolustusvoimien alueen havaintoputkesta sekä radan koillispuolella sijaitsevasta Räläksuon reunalla olevasta lähteestä. Puolustusvoimien alueella olevasta havaintoputkesta otettavat näytteet esitetään otettavaksi yhteistarkkailuna puolustusvoimien kanssa. Pohjaveden tarkkailutulokset toimitetaan tarkkailuvuotta seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä Hollolan kunnan valvontajaostolle, Hämeen ELY-keskukselle ja puolustusvoimille. Mittaukset teetetään Suomen ympäristökeskuksen hyväksymällä toimijalla. Mittaustulosten on oltava vertailukelpoisia pohjaveden voimassa olevien ympäristölaatunormien sekä talousveden laatuvaatimusten kanssa. Pohjavesitarkkailutulokset toimitetaan valvovalle viranomaiselle.

Muistuttajat A:n ja B:n muistutuksessa esitettyyn väitteeseen ampumaradan aiheuttamasta huomattavasta meluhaitasta luonnonsuojelualueen eläimistölle hakija toteaa, että lukuisissa tieteellisissä tutkimuksissa on todettu eläinten kykenevän suurelta osin tottumaan esimerkiksi ammuntojen ja helikopterien meluun, mikä tosin riippui melun yllättävyydestä, toistuvuudesta ja

melulähteen etäisyydestä (Grubb & King 1991; Stalmaster & Kaiser 1997; Brown et al. 1999; Delaney et al. 1999; Schueck et al. 2001; Telesco & Van Manen 2006; Delaney et al. 2011; Barron et al. 2012). Tottumisen myötä eläinten ei havaittu muuttavan käyttäytymistään kovin paljon tai pitkäksi aikaa, joten käyttäytymisen häiriintymisestä mahdollisesti seuraavilta negatiivisilta populaatiovaikutuksilta näytettiin lähes kaikkien tutkimusten perusteella välttävän (Immonen 2001).

Anna Immosen pro gradu tutkielmassa (2001) Sotilaallisen toiminnan ympäristövaikutukset kansainvälisestä ja Suomen puolustusvoimien näkökulmasta tarkasteltuna todetaan myös seuraavaa:

”Tutkimusten havainnot eläinten käyttäytymisestä sotilaallisen toiminnan suhteen vastaavat monilta osin Fridin ja Dillin (2002) riski-häiriöhypoteesin näkemyksiä. Eläinten havaittiin reagoivan sotilaallisen toiminnan luomiin häiriöärsykkeisiin ainakin tarkkaavaisuuden lisääntymisen, mutta yleisesti myös pakenemisen kautta (Ellis et al. 1991; Harrington & Veitch 1991; Stalmaster & Kaiser 1997; Krausman et al. 1998; Demarchi et al. 2012). Reaktioiden voitaneen sanoa noudattavan pitkälti samoja periaatteita kuin saalistajan kohtaamisen suhteen (Madsen 1994; Gill et al. 1996). Teorian mukaan niukkojen resurssien piirissä eläminen voi lisäksi herkistää pakoreaktiota, sillä eläin ei hyödy tarpeeksi resurssien luona pysymisestä vaaran uhatessa (Frid & Dill 2002). Tämän voidaan nähdä toteutuvan eräällä tavalla Schueckin ja kollegoiden (2001) tutkimuksessa, jossa petolintujen havaittiin häiriintyvän sotilaallisesta toiminnasta herkemmin huonoina saalisvuosina, mutta piittaavan siitä vähemmän ravinnon ollessa riittävällä tasolla.

Riski-häiriöhypoteesin mukaan ärsykkeisiin tottuminen on mahdollista, mutta tapahtuu ennemmin tarkkaavaisuuden vähenemisen ja pakoon lähdön viivästymisen kautta (Frid & Dill 2002). Monien eläinten onkin havaittu tottuvan sotilaalliseen toimintaan niin, etteivät ne reagoineet siihen enää yhtä alttiisti kuin ennen (Weisenberger et al. 1996; Stalmaster & Kaiser 1997; Brown et al. 1999; Delaney et al. 1999; Schueck et al. 2001; Goudie & Jones 2004; Krausman et al. 2004; Lawler et al. 2005; Telesco & Van Manen 2006; Barron et al. 2012). Ärsykkeiden toistuminen edesauttoi tottumista sekä teorian että useiden tutkimusten havaintojen perusteella (Stalmaster & Kaiser 1997; Brown et al. 1999; Frid & Dill 2002; Bejder et al. 2009). Eläinten on mahdollista tottua suurimpaan osaan ihmistoiminnan aiheuttamista häiriöistä (Whittaker & Knight 1998). Monet eläimet ovatkin sopeutuneet sotilaalliseen toimintaan havaittuaan sen itselleen vaarattomaksi, mistä on havaittu seuraavan, etteivät ne enää reagoi siihen yhtä alttiisti (Weisenberger et al. 1996; Stalmaster & Kaiser 1997; Brown et al. 1999; Delaney et al. 1999; Schueck et al. 2001; Goudie & Jones 2004; Krausman et al. 2004; Lawler et al. 2005; Telesco & Van Manen 2006; Barron et al. 2012). Toiminnan säännöllisyys, pitkäaikaisuus ja yleisyys näyttää edesauttavan tottumista (Stalmaster & Kaiser 1997; Brown et al. 1999). Tutkimuksissa on toisaalta havaittu myös eläinten käyttäytymisen palaavan säikähtämisenkin jälkeen

melko nopeasti normaaliksi, vaikka kyseessä olisi epäsäännöllinen, tottumisen kannalta haasteellinen häiriö (Doresky et al. 2001; Delaney et al. 2011).

Populaatiotason tutkimuksissa sotilaallisen toiminnan ei ole todettu merkittävästi vaikuttaneen eläinten lisääntymisen onnistumiseen (Ellis et al. 1991; Krausman et al. 1998; Brown et al. 1999; Delaney et al. 1999; Lehman et al. 1999; Doresky et al. 2001; Delaney et al. 2011; Barron et al. 2012). Barron ja kollegat (2012) havaitsivat toiminnan jopa hyödyttävän varpuslintuja, sillä melu näytti karkottavan alueelta pois amerikanvarikset (*Corvus brachyrhynchos*), jotka muuten olisivat uhanneet niiden pesiä.

Merkittävä syy biodiversiteetin heikentymiseen on ihmistoiminta esimerkiksi maatalouden, tehometsätalouden, kaupungistumisen ja teollisuuden muodossa. Sotilasalueilla ympäristö on kuitenkin säilynyt näiden vaikutusten ulottumattomissa, sillä ne ovat tyypillisesti suljettuja ulkopuoliselta toiminnalta ja sitä kautta kokonaan tai osittain rajautuneet yhteiskunnan käyttöpaineiden ulkopuolelle (Coulson 1995; Cohn 1996; Coe 1997; Quist et al. 2003; Gazenbeek 2005; Jentsch et al. 2009; Havlick 2011; Luhtio 2011; Warsta 2011; Hurmeranta et al. 2012; Ympäristöraportti... 2013). Rajoitukset perustuvat yleensä turvallisuus- ja maanpuolustuksellisiin syihin, mutta samalla ne tulevat eräänlaisena sivutuotteena edistäneeksi herkkien ja monipuolisten luonnonolojen säilymistä kyseisellä alueella (Gazenbeek 2005; Vanderpoorten et al. 2005; Telesco & Van Manen 2006; Warsta 2011; Hurmeranta et al. 2012).

Turvallisuussyistä esimerkiksi ampuma-alueiden ympärille perustetut suojavyöhykkeet edustavat tyypillisesti luonnontilaisina säilyneitä alueita, jotka rajoitetusta koostaan huolimatta voivat toimia tärkeinä elinympäristöinä monille lajeille (McKee & Berrens 2001; Warren et al. 2007; Coates et al. 2011). Suuremmissa mittakaavassa esimerkiksi Pohjois- ja Etelä-Korean rajalla kulkevan demilitarisoidun vyöhykkeen on havaittu toimivan muun muassa merkittävän biodiversiteetin ylläpitäjänä, tärkeänä muuttolintujen levähdyspaikkana ja monien uhanalaisten lajien elinympäristönä (Higuchi et al. 1996; Kim 1997).

Sotilasalueiden käyttörajoitukset mahdollistavat luonnonprosessien tapahtumisen laajassa mittakaavassa lähes kokonaan ilman ihmisen häirintää (Gazenbeek 2005). Suomen Puolustusvoimien alueilla metsänhoito on järjestetty toiminnan kannalta edullisella tavalla, jolloin metsien on annettu kehittyä näkö-, melu- ja pölysuojaksi. Samalla niistä on kehittynyt Suomessa muuten varsin harvalukuisina esiintyviä vanhoja metsiä, jotka ovat tärkeitä elinympäristöjä monille uhanalaisille lajeille (Luhtio 2011; Hurmeranta et al. 2012). Metsissä syntyy myös hyödyllistä lahoppua. Lisäksi Puolustusvoimissa on säilytetty kosteikkoja palontorjuntasyistä, mutta samalla niitä elinympäristönään käyttäviä lajeja hyödyttäen (Hurmeranta et al. 2012). Biodiversiteetin eduksi on myös havaittu Puolustusvoimien käytössä olevien alueiden laajuus ja yhtenäisinä säilyminen (Warsta 2011).

Sotilasalueista jokainen on kehittynyt omanlaisekseen ympäristöksi muun muassa sijainnin, topografian, käyttöhistorian ja ekologisten ominaisuuksien

perusteella (Luhtio 2011; Havlick 2014). Suomen mittakaavassa moni Puolustusvoimien alue on olosuhteiltaan harvinainen (Luhtio 2011). Suomen Puolustusvoimien käytössä olevien alueiden kokonaispinta-alasta yli 20 % koostuukin suojelukohteista, joihin kuuluu Natura 2000 –verkoston kohteita, harjujen- ja rantojensuojelualueita sekä muita kansallisesti suojeltuja luonnon- ja kulttuuriympäristön kohteita (Heikkonen et al. 2006; Luhtio 2011; Ympäristöraportti... 2013). Ampuma-alueilla ja -radoilla esiintyy monia uhanalaisia, paahdeympäristössä viihtyviä kasvi- ja hyönteislajeja. Näitä ovat kasveista esimerkiksi vain Suomessa tavattava harjumasmalo (*Anthyllis vulneraria* subsp. *fennica*) sekä hyönteisistä ajuruohovarsikoi (*Klimeschia transversella*) ja palosirkka (*Psophus stridulus*, Luhtio 2011).

Sotilasalueiden rajoitusten on havaittu edistävän herkkien ja monipuolisten luonnonolojen säilymistä rajaamalla alueet muun yhteiskunnan käyttöpaineiden ulkopuolelle (Gazenbeek 2005; Vanderpoorten et al. 2005; Telesco & Van Manen 2006; Warsta 2011; Hurmeranta et al. 2012). Myös luonnonprosessit, kuten lahopuun ja vanhan metsän muodostuminen, saavat edetä häiriöttä (Gazenbeek 2005; Luhtio 2011; Hurmeranta et al. 2012). Tätä voidaan pitää merkityksellisenä, sillä esimerkiksi Suomen lajien uhanalaisuuden syistä ja uhkatekijöistä suurimpien joukkoon kuuluvat rakentaminen sekä metsäelinympäristöjen muutos, kuten lahopuun ja vanhan metsän vähentyminen (Rassi et al. 2010). Sotilaalliseen toimintaan liittyvistä häiriöistä ja rajoituksista voidaankin nähdä syntyvän monilla tavoin huomattavia positiivisia vaikutuksia nimenomaan biodiversiteetin suhteen.

Sotilaallisen toiminnan häiriöiden ja rajoitusten merkitystä voidaan pitää mielenkiintoisena kysymyksenä erityisesti suljettujen sotilasalueiden osalta. Mikäli sotilaallinen toiminta päättyy jollakin alueella, siellä esiintyvät luontoarvot voivat olla vaarassa hävitä niitä ylläpitäneen kulutuksen lakatessa ja muun yhteiskunnan toimintojen mahdollisesti levittäytyessä alueelle (Gazenbeek 2005; Warsta 2011). Tämän perusteella sotilaallisen toiminnan lopettamista ja avaamista rakentamiskäyttöön ei voitane pitää luonnonarvojen kannalta edullisena.”

Viitteet

- Barron, D.G., J.D. Brawn, L.K. Butler, L.M. Romero & P.J. Weatherhead (2012). Effects of military activity on breeding birds. *The Journal of Wildlife Management* 76, 911–918.
- Brink, M. & J.-M. Wunderli (2010). A field study of the exposure-annoyance relationship of military shooting noise. *The Journal of the Acoustical Society of America* 127, 2301–2311.
- Brown, B.T., G.S. Mills, C. Powels, W.A. Russell, G.D. Therres & J.J. Pottie (1999). The influence of weapons-testing noise on bald eagle behavior. *Journal of Raptor Research* 33, 227–232.
- Coe, D. (1997). Salisbury Plain training area: archaeological conservation in a changing military and political environment. *Landscape Research* 22, 157–174.
- Cohn, J.P. (1996). New defenders of wildlife. *BioScience* 46, 11–14.

- Coulson, M. (1995). The geography of defence – developing themes of study. *GeoJournal* 36, 371–382.
- Delaney, D.K., T.G. Grubb, P. Beier, L.L. Pater & M.H. Reiser (1999). Effects of helicopter noise on Mexican spotted owls. *The Journal of Wildlife Management* 63, 60–76.
- Delaney, D.K., L.L. Pater, L.D. Carlile, E.W. Spadgenske, T.A. Beaty & R.H. Melton (2011). Response of red-cockaded woodpeckers to military training operations. *Wildlife Monographs* 177, 1–38.
- Demarchi, M.W., M. Holst, D. Robichaud, M. Waters & A.O. MacGillivray (2012). Responses of Steller sea lions (*Eumetopias jubatus*) to in-air blast noise from military explosions. *Aquatic Mammals* 38, 279–289.
- Doresky, J., K. Morgan, L. Ragsdale, H. Townsend, M. Barron & M. West (2001). Effects of military activity on reproductive success of red-cockaded woodpeckers. *Journal of Field Ornithology* 72, 305–311.
- Ellis, D.H., C.H. Ellis & D.P. Mindell (1991). Raptor responses to low-level jet aircraft and sonic booms. *Environmental Pollution* 74, 53–83.
- Frid, A. & L. Dill (2002). Human-caused disturbance stimuli as a form of predation risk. *Conservation Ecology* 6, 11–25.
- Gazenbeek, A. (2005). LIFE, Natura 2000 and the military. 80 s. Euroopan komissio, Luxemburg.
- Gill, J.A., W.J. Sutherland & A.R. Watkinson (1996). A method to quantify the effects of human disturbance on animal populations. *Journal of Applied Ecology* 33, 786–792.
- Goudie, R.I. & I.L. Jones (2004). Dose-response relationships of harlequin duck behaviour to noise from low-level military jet over-flights in central Labrador.
- Grubb, T.G. & R.M. King (1991). Assessing human disturbance of breeding bald eagles with classification tree models. *The Journal of Wildlife Management* 55, 500–511.
- Harrington, F.H. & A.M. Veitch (1991). Short-term impacts of low-level jet fighter training on caribou in Labrador. *Arctic* 44, 318–327.
- Havlick, D.G. (2011). Disarming nature: converting military lands to wildlife refuges. *The Geographical Review* 101, 183–200.
- Havlick, D.G. (2014). Opportunistic conservation at former military sites in the United States. *Progress in Physical Geography* 38, 271–285.
- Hurmeranta, J., M. Warsta, S. Heikkilä, J. Junnila, A. Saarinen, J. Lehti, O. Ohrankämmen, O. Pyy, E. Werdi & K. Koponen (2012). Puolustusvoimien raskaiden aseiden ampumaalueet – ympäristöhaittoja ja erityissääntelyä selvittäneen työryhmän raportti. 101 s. Ympäristöministeriö.
- Immonen, A. (2014). Sotilaallisen toiminnan ympäristövaikutukset kansainvälisestä ja Suomen Puolustusvoimien näkökulmasta tarkasteltuna. Pro gradu-tutkielma. Helsingin yliopisto.
- Jentsch, A., S. Friedrich, T. Steinlein, W. Beyschlag & W. Nezdal (2009). Assessing conservation action for substitution of missing dynamics on former military training areas in Central Europe. *Restoration Ecology* 17, 107–116.
- Kajander, S., & Parri, A. (2014). Paras käyttökelpoinen tekniikka (BAT)–Ampumaratojen ympäristövaikutusten hallinta. Suomen Ympäristö.

- Krausman, P.R., M.C. Wallace, C.L. Hayes & D.W. DeYoung (1998). Effects of jet aircraft on mountain sheep. *The Journal of Wildlife Management* 62, 1246–1254.
- Krausman, P.R., L.K. Harris, C.L. Blasch, K.K.G. Koenen & J. Francine (2004). Effects of military operations on behavior and hearing of endangered Sonoran pronghorn. *Wildlife Monographs* 157, 1–41.
- Lawler, J.P., A.J. Magoun, C.T. Seaton, C.L. Gardner, R.D. Boertje, J.M.V. Hoef & P.A. Del Vecchio (2005). Short-term impacts of military overflights on caribou during calving season. *The Journal of Wildlife Management* 69, 1133–1146.
- Luhtio, H. (toim) (2011). Puolustusvoimat ja biodiversiteetti. 27 s. Puolustushallinnon rakennuslaitos.
- Madsen, J. (1994). Impacts of disturbance on migratory waterfowl. *Ibis* 137, 567–574.
- Quist, M.C., P.A. Fay, C.S. Guy, A.K. Knapp & B.N. Rubenstein (2003). Military training effects on terrestrial and aquatic communities on a grassland military installation. *Ecological Applications* 13, 432–442.
- Rassi, P., E. Hyvärinen, A. Juslén & I. Mannerkoski (toim) (2010). Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010. 685 s. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki.
- Schueck, L.S., J.M. Marzluff & K. Steenhof (2001). Influence of military activities on raptor abundance and behavior. *The Condor* 103, 606–615.
- Stalmaster, M.V. & J.L. Kaiser (1997). Flushing responses of wintering bald eagles to military activity. *The Journal of Wildlife Management* 61, 1307–1313.
- Telesco, D.J. & F.T. Van Manen (2006). Do black bears respond to military weapons training? *The Journal of Wildlife Management* 70, 222–230.
- Vanderpoorten, A., A. Sotiaux & P. Engels (2005). A GIS-based survey for the conservation of bryophytes at the landscape scale. *Biological Conservation* 121, 189–194.
- 9(9)
- Warsta, M. (toim). European conference of defence and the environment 2013 – conference proceedings, 57–65. Puolustusministeriö, Helsinki.
- Weisenberger, M.E., P.R. Krausman, M.C. Wallace, D.W. DeYoung & O.E. Maughan (1996). Effects of simulated jet aircraft noise on heart rate and behavior of desert ungulates. *The Journal of Wildlife Management* 60, 52–61.
- Ympäristöraportti 2010–2012 (2013). Puolustushallinnon rakennuslaitos. 42 s.

Liitteenä

(hakemuksesta):

Liite 1. Sijaintikartta

Liite 2. Pohjavesikartta

Liite 3. ampuma-alueen asemapiirros 080604-2 suurennos

Liite 4. ampuma-alueen asemapiirros 080604-1

Asian on valmistellut ympäristötarkastaja Ulla Lehtinen, ulla.tt.lehtinen@hollola.fi,
0447801510

RATKAISUOSA

Ehdotus: Ympäristösihteeri: Valvontajaosto Hollolan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena myöntää ympäristönsuojelulain 27 §:n mukaisen ympäristöluvan Lahden Ampumaseura ry:lle Hälvälän haulikkoradalle, joka sijaitsee Hollolassa Hälvälän ampuma-alueella kiinteistöllä 98-408-1-143. Toiminta on sijoitettava ja mitoitettava sekä toimintaa harjoitettava hakemuksessa esitetyn ja tässä päätöksessä annettujen lupamääräysten mukaisesti. (YSL 6 §, 7 §, 11 §, 14 §, 16 §, 17 §, 48 §, 49 §, 52 §, 83§, Jätel 13 § ja NaapL 17 §.)

Perustelut:

Kun toimintaa harjoitetaan tässä päätöksessä esitetyllä tavalla ja annettuja määräyksiä noudattaen, toiminta täyttää ympäristönsuojelulain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen asetusten vaatimukset sekä luonnonsuojelulain ja sen nojalla säädetyt vaatimukset.

Annetut lupamääräykset huomioon ottaen ampumaradan toiminnasta ei nykytietämyksen mukaisesti aiheudu terveystahaitta, merkittävää ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, maaperän tai pohjaveden pilaantumista, erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella eikä eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17§:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasiutusta.

Määräyksiä annettaessa on otettu huomioon toiminnan aiheuttama pilaantumisen todennäköisyys ja onnettomuusriski, toiminnan sijainti I-luokan pohjavesialueella sekä alueen kaavamääräykset. Toiminnan sijoituspaikka ei ole ristiriidassa alueen kaavamääräysten kanssa.

Saadut lausunnot, mielipiteet ja niistä annettu vastine on huomioitu määräyksissä 4 a) ja b), 5., 9., 10., 11., 13., 14, 16. ja 17.

Ampumaratatoiminta ja toiminta-ajat

1. Haulikkoampumaradalla on kuusi rataa, joiden lajijakauma on kaksi skeetrataa, kaksi traprataa ja kaksi yhdistelmärataa lajeina trap, skeet tai compact sporting. (YSL 29, 89 §)

Perustelut:

Määräys on toimintaa määrittelevä. Jos toiminta muuttuu, tulee siitä ilmoittaa lupaviranomaiselle ja lupa arvioidaan uudelleen.

2. Luvanhaltijan on valvottava, että ampumarataa käytetään ainoastaan tämän luvan sallimina aikoina ja että radan käyttäjät muutoinkin noudattavat tässä luvassa annettuja määräyksiä. (YSL 52 §)

Perustelut:

Luvanhaltija on vastuussa ja velvollinen huolehtimaan, että luvan kohteena olevalla ampumaradalla kaikki käyttäjät noudattavat luvassa annettuja lupaehtoja.

3. Ampumarata on merkittävä tai aidattava niin, etteivät sivulliset joudu ampumaradan vaara-alueelle eikä amunnasta aiheudu näille vaaraa. (YSL 49 §, 52 §)

Perustelut:

Merkitsemällä alue varmistetaan ympäristön turvallisuus, jotteivat esim. sienestäjät tai marjastajat päädy tietämättään rata-alueelle.

4.a) Ampumaradalla saa ampua 31.12.2022 asti:

kuukausi	Ampumarajoitukset	Poikkeukset
tammikuu	ei harjoituksia	Puolustusvoimien urheilukoulun ampujilla on oikeus käyttää rataa harjoituksiin tammikuussa maanantai-torstai klo 10.00-14.00 *
helmikuu	ei harjoituksia	Puolustusvoimien urheilukoulun ampujilla on oikeus käyttää rataa harjoituksiin helmikuussa maanantai-torstai klo 10.00-14.00 *
maaliskuu	lauantaisin klo 10:00-16:00	<i>Maajoukkueleirit:</i> enintään neljä (4) viikonloppua maaliskuussa, jolloin ammunta-aika on lauantaisin ja sunnuntaisin klo 10.00-16.00 *
huhtikuu	maanantai-torstai klo 9:00-20:30 perjantaisin klo 9:00-18:00 lauantaisin klo 10:00-16:00	<i>Maajoukkueleirit:</i> enintään neljä (4) viikonloppua maaliskuussa, jolloin ammunta-aika on lauantaisin ja sunnuntaisin klo 10.00-16.00 *
toukokuu	maanantai-torstai klo 9.00-20.30 perjantaisin klo 9.00-18.00 lauantaisin klo 10.00-16.00	<i>Maajoukkueleirit:</i> enintään neljä (4) viikonloppua maaliskuussa, jolloin ammunta-aika on lauantaisin ja sunnuntaisin klo 10.00-16.00 *

kesäkuu	maanantai-torstai klo 9.00-20.30 perjantaisin klo 9.00-16.00	Ajalla 1.6.-14.6. voidaan 1-2 kilpailua voidaan järjestää. Ajalla 15.6.-30.6. kilpailuja ei saa jär- jestää. *
heinäkuu	maanantai-torstai klo 9.00-20.30 perjantaisin klo 9.00-16.00	Kilpailuja ei saa järjestää.
elokuu	maanantai-torstai klo 9.00-20.30, perjantaisin 15.8. asti klo 9.00- 16.00, perjantaisin 16.8 alkaen klo 9.00- 18.00	1-2 kilpailua voidaan järjestää. *
syyskuu	maanantai-torstai klo 9.00-20.30 perjantai klo 9.00- 18.00 lauantaisin klo 10.00-16.00	*
lokakuu	maanantai-perjantai klo 9.00- 18.00 lauantaisin klo 10.00-16.00	*
marraskuu	maanantai-perjantai klo 9.00- 16.00 lauantaisin klo 10.00-16.00	*
joulukuu	maanantai-perjantai klo 9.00- 16.00 lauantaisin klo 10.00-16.00	*

* Kilpailuja maksimissaan kahdeksana (8) viikonloppuna vuodessa. Yhden kilpailun kesto enintään pe-su klo 10-20

Vuonna 2019 sallitaan yhden kaksiviikkoisen kansainvälisen ampumaurheiluliiton alaisen (MM/MC-) kilpailun järjestäminen. Kansainvälisen kilpailun ajan-kohtaa ei rajoiteta.

Muut rajoitukset ammunnoille:

Ampumarataa ei saa käyttää ammuntaan seuraavina päivinä eikä järjestää kilpailuja tai leirejä: Pääsiäisen aika (pitkäperjantai-toinen pääsiäispäivä), vapunpäivä, äitienpäivä, helatorstai, helluntai, juhannus (kolme peräkkäistä päivää pe-su), isänpäivä, itsenäisyyspäivä, pyhäinpäivä, joulupyhät, uudenvuodenpäivä ja loppiainen.
(YSL 52 § ,NaapL 17 §)

Perustelut:

Melu on merkittävä ampumaradan aiheuttama haitta ympäristössä. Tämän vuoksi ampumaradan käytölle on asetettu aikarajat. Ampumarata-alueella on aloitettu tekemään meluntorjuntavallia, mutta se ei ole vielä luvan käsittelyhetkellä valmis. Hakija on esittänyt, että valli on valmis vuoden 2022 loppuun mennessä. Ampuma-ajat ovat samat kuin voimassa olevan ympäristöluvan (Lahden seudun ympäristölautakunta 21.10.2014 §71) ampuma-ajat. Ammuntaa on rajoitettu enemmän juhlapyhinä ja keskikesän lomakausiaikaan. Vuonna 2019 on sallittua järjestää yhdet suuret kaksiviikkoiset kansainvälisen ampumaurheiluliiton alaiset kilpailut.

4 b) Kun meluntorjuntatoimenpiteet (ks. määräys 7.) ovat valmistuneet ja niiden jälkeiset mittaukset (määräys 8.) on tehty, saa ampumaradalla ampua seuraavien määräyksien mukaan:

kuukausi	Ampumaharjoitukset	Poikkeukset
tammikuu	lauantaisin klo 10.00-14.00	Puolustusvoimien urheilukoulun ampujilla on oikeus käyttää rataa harjoitukseen tammi-kuussa maanantai-perjantai klo 10.00-14.00
helmikuu	lauantaisin klo 10.00-14.00	Puolustusvoimien urheilukoulun ampujilla on oikeus käyttää rataa harjoitukseen helmikuussa maanantai-perjantai klo 10.00-14.00
maaliskuu	maanantai-perjantai klo 9.00-16.00 lauantaisin klo 10:00-16:00	
huhtikuu-joulukuu	maanantai-torstai klo 9:00-20:30 perjantaisin klo 9:00-18:00 lauantaisin klo 10:00-16:00	

Kilpailut:

Kilpailuja voidaan järjestää 12 viikonloppuna (pe-su) vuodessa. Kilpailut voidaan järjestää kello 9.00-20.00. Kilpailuja ei saa järjestää heinäkuussa.

Kun kansainvälisen ampumaurheiluliiton alaisia MM (maailmanmestaruus) /MC-kilpailuja sekä EM (Euroopan mestaruus) ja PM (pohjoismaiden mestaruus) -kilpailuja järjestetään, tulee niistä tiedottaa erikseen hyvissä ajoin Hollolan ympäristönsuojeluviranomaista sekä alueen asukkaita.

Maajoukkueleirit:

Maajoukkueleirejä voidaan järjestää maali-toukokuussa enintään 8 viikonloppuna (la-su) klo 10.00-16.00.

Ampumarataa ei saa käyttää ammuntaan seuraavina päivinä eikä järjestää kilpailuja tai leirejä:

Pääsiäisen aika (pitkäperjantai-toinen pääsiäispäivä), vapunpäivä, äitienpäivä, helatorstai, helluntai, juhannus (kolme peräkkäistä päivää pe-su), isänpäivä, itsenäisyyspäivä, pyhäinpäivä, joulupyhät, uudenvuodenpäivä ja loppiainen. (NaapL 17 §)

Perustelut:

Hakemuksen liitteenä olleiden selvitysten mukaan (hakemuksen liite 9: Haulikkoradan ympäristömeluselvitys ja hakemuksen liite 10: Haulikkoradan torjuntatarkastelun päivitys) meluntorjuntatoimenpiteiden jälkeen ohjearvot eivät ylitä lähimmillä melulle altistuvilla kohteilla. Vaikka raja-arvot eivät aina ylittyisi, voidaan haulikkoammunnasta aiheutuva melu sen luonteesta johtuen kuitenkin kokea erityisen häiritsevänä. Siksi ammunta-aikoja on rajoitettu, jottei ympäröivälle asutukselle aiheudu melusta kohtuutonta viihtyisyyshaittaa. Hälvälän ampuma-alueella toimii myös muitakin ampumaratoja ja alueen yhteisvaikutukset tulee huomioida.

5. Lahden Ampumaseura ry:n on vuosittain helmikuun loppuun mennessä ilmoitettava suunnitellut kilpailupäivät ja maajoukkueleirien ajankohdat sekä kulloisestakin tapahtumasta vastaavan henkilön yhteystiedot Hollolan ympäristönsuojeluviranomaiselle ja kirjallisesti Valkontie 7:sta pohjoiseen, Vesipojantie 13:sta pohjoiseen sekä Vedenneidonpolun rakennetuille kiinteistöille. Lisäksi sama tieto tulee ilmoittaa paikallisessa lehdessä kunkin vuoden helmikuun loppuun mennessä ja sen tulee olla luettavissa esimerkiksi ampumaseuran internetsivuilla. (YSL 52 §, NaapL 17 §)

Perustelut:

Määräys kilpailujen ja maajoukkueleirien ajankohtien ennalta ilmoittamisesta on perusteltua, jotta ampumarata-alueen vaikutuspiirissä olevat asukkaat saavat tiedon ampumarata-alueen eniten melupäästöjä aiheuttavien toimintojen ajankohdista hyvissä ajoin etukäteen.

Melu ja meluntorjunta

6. Ampuma-alueen ampumaratojen ammunnoista aiheutuva melutaso ei saa ylittää A-painotettuna enimmäistasona impulssiaikavakiolla $L_{A_{max}}$ asumiseen käytettävillä alueilla 65 dB eikä virkistysalueilla ja loma-asumiseen käytettävillä alueilla 60 dB ohjearvoa. (VNp 53/1997).

Perustelut:

Määräyksellä varmistetaan, että naapurussuhdelain 17 §:n mukainen edellytys täyttyy.

7. Meluntorjuntatoimenpiteet tulee tehdä hakemuksessa esitetyn mukaisesti. Hakemuksessa on esitetty, että kaikkien ratojen kohdalta taustavalli korotetaan +174 metriin, joka tarkoittaa +18 metrin korkuista vallia ampumapaikalta. Taustavallien rakentamisen aikana toiminnanharjoittajan on huomioitava seuraavat määräykset:

- a) Ennen maarakennustöiden aloittamista toiminnanharjoittajan tulee selvittää mahdollinen lupatarve Hollolan rakennusvalvonnasta. (YSL 52 §)
- b) Rakentamisen aloittamisesta tulee ilmoittaa Hollolan ympäristönsuojeluun. Samalla toiminnanharjoittajan tulee nimetä maa-aineksen vastaanottoon vastuuhenkilö. Vastuuhenkilön yhteystiedot tulee toimittaa Hollolan ympäristönsuojeluviranomaiselle. (YSL 52 §)
- c) Maarakennustoimintaa saa harjoittaa ma-pe kello 7.00-22.00. Arkipyhinä toiminta on kielletty. (YSL 52, 142 §)
- d) Toiminta tulee järjestää siten, että siitä aiheutuva melu, pölyäminen, muut päästöt, haitat tai vaara terveydelle ja ympäristölle ovat mahdollisimman vähäisiä. Maavallien rakentaminen tulee tapahtua hallitusti ja tarkoituksenmukaisesti. (YSL 52 §)
- e) Meluntorjuntavalleihin saa käyttää vain pilaantumattomia maita, jotka soveltuvat käyttötarkoitukseen. (YSL 27, 48, 49 §)
- f) Meluntorjuntavallien rakentamiseen ei saa käyttää maita, jotka sisältävät jätteitä (esim. rakennusjätettä, puuta, tiiltä, betonia, biojätettä tms.). Mikäli alueelle tuodaan jätettä sisältävää maa-ainesta tai jätettä, se on viipymättä toimitettava asianmukaiseen paikkaan tai palautettava sen haltijalle. Jätteen seulonta maa-aineksen seasta on alueella kielletty. (YSL 27, 48, 49 §)
- g) Meluntorjuntavalleihin ei saa tuoda muualta maa-aineksia, joiden haitta-ainepitoisuudet ylittävät valtioneuvoston asetuksen 214/2007 (asetus maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista) mukaiset kynnysarvot. Kynnysarvot ylittäviä massoja voidaan kuitenkin tuoda, jos ampumarata-alueen luontaiset taustapitoisuudet ovat kyseisen haitta-aineen osalta kynnysarvoja suurempia eivätkä tuotavan aineksen pitoisuudet ylitä tätä taustapitoisuutta. Kohteeseen ei saa tuoda kohteen taustapitoisuuksia ylittäviä massoja (esim. savea, silttiä tai liejua). Tässä tapauksessa alueen luontaiset taustapitoisuudet tulee selvittää luotettavasti. Jos maa-aineksia tuodaan jo rakennetulta alueelta tai muutoin on syytä olettaa, että maa-ainekset voisivat olla pilaantuneita, tulee maa-ainesten ympäristökelpoisuus selvittää luotettavasti. Ympäristökelpoisuuden selvittämiseksi tulee maa-aineksesta tutkia niiden haitta-aineiden pitoisuudet, joita alueen maaperään alueella aiemmin harjoitetun toiminnan seurauksena on voinut joutua. Suunnitelma haitta-ainepitoisuuksien

tutkimisesta (mm. tutkittavat haitta-aineet ja näytteenottotiheys) tulee esittää Hollolan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ennen tutkimusten aloittamista. (Vna 214/2007, YSL 27,48, 49 §)

- h) Toiminnanharjoittajan tulee toimittaa vuosittain helmikuun loppuun mennessä Hollolan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle raportti meluntorjunnan rakennustoimista. Raporttiin tulee sisällyttää ainakin seuraavat tiedot: a) maarakentamisessa käytettyjen maa-ainesten alkuperä, kuljettajat, määrä ja laatutiedot ja mahdollisesti tehdyt selvityksen teknisen ja ympäristökelpoisuuden osalta b) maarakennustöiden ajankohdat (päivämäärät ja kellonajat)
- i) Lisäksi toiminnanharjoittajan tulee säilyttää kaikista kuormista kuorma/rahtiasiakirjat ja esittää ne pyydetessä ympäristönsuojeluviranomaiselle. (YSL 6, 7, 27,48, 49, 62 §)
- j) hakemuksessa esitetyt meluntorjuntatoimenpiteet tulee olla valmiina 31.12.2022 mennessä. Rakennustöiden valmistumisesta tulee ilmoittaa Hollolan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. (YSL 52 §)

Perustelut:

Määräys on annettu ampumatoiminnan meluhaittojen rajoittamiseksi sekä taustavallien rakentamisesta aiheutuvien haittojen rajoittamiseksi. Hakemuksessa esitetyn melumallinnuksen mukaan, esitetyt toimenpiteet pienentävät melualueita ja poistavat häiriintyneitä kohteita. Valli toimii samalla myös haulien keräyksessä ja pysäyttää haulit entistä tehokkaammin.

Määräyksessä esitetty määräaika on asetettu vuoden 2022 loppuun, sillä toiminnanharjoittaja on hakemuksessaan esittänyt riittävät selvitykset toiminnan melurasituksen vähentämiseksi sekä ilmoittanut työhön kestävän ajan. Aikaraja on toiminnanharjoittajalle toteuttamiskelpoinen. Naapuruuksuhdelain 17 §:n 2 momentin mukaan lähistöllä asuvalle aiheutuvan rasituksen kohtuuttomuutta arvioitaessa on otettava huomioon rasituksen kesto. Kun asetetaan torjuntatoimenpiteille aikaraja, rajataan samalla rasituksen kesto. Meluntorjuntavallia rakennettaessa meluntorjuntavaikutukset alkavat jo ennen vallin valmistumista.

Koska alue sijaitsee I-luokan pohjavesialueella, maavalleihin saa käyttää ainoastaan puhtaita, alueelle ja käyttötarkoitukseen sopivia maa-aineksia. Jätettä ei saa hyödyntää.

Toiminnanharjoittajan tulee esittää luotettava selvitys toimenpiteistä, joilla varmistetaan, että läjitettävien massojen joukossa ei ole jätettä.

8. Torjuntatoimenpiteiden valmistuttua tulee tehdä melumittaukset parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukaisesti.

Melutaso tulee mitata vähintään kolmen eri ilmansuunnissa sijaitsevan asuinrakennuksen pihalla/ lähialueella ympäristöministeriön oppaan 61/1999

tai tuolloin voimassa olevien muiden viranomaisohjeiden mukaisesti. Mittaussuunnitelma tulee toimittaa hyväksyttäväksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ennen mittauksen toteuttamista.

Melumittauksilla tulee osoittaa, että meluntorjuntatoimenpiteet ovat riittävät. (YSL 6 §, 52 §)

Ympäristönsuojeluviranomainen voi tarvittaessa antaa melun seurannasta erillisen määräyksen.

Perustelut:

Meluntorjuntavaikutuksien todentamiseksi melumittaukset on tarpeen uusina kohteissa, joissa on aikaisemminkin tehty mittauksia. Toistaiseksi ainoa virallinen tapa arvioida ampumaratamelua Suomessa ja verrata sitä ohjearvoon on melun mittaaminen Ympäristöministeriön 1999 ohjeen mukaisesti.

Maaperän ja pohjaveden suojelu

9. Mikäli ampumarata-alueella kunnostetaan olemassa olevaa rata-aluetta, on uusiin rakennelmiin tehtävä maaperän pilaantumista estävät rakenteet. (YSL 8, 16, 17, 20, 52 §)

Perustelut:

Toiminnassa on ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi käytettävä parasta käyttökelpoista tekniikkaa.

10. Haulit ja savikiekot tulee kerätä pois alueelta. Ammunnassa tulee käyttää ensisijaisesti ekokiekkoja.

31.12.2022 jälkeen ampuminen sallitaan vain radoilla, joilla kaikki ammutut haulit ja kiekot ja niiden kappaleet saadaan kerättyä. Mikäli tämä ei ole mahdollista, tulee ampumatoiminnassa käyttää ainoastaan sellaisia tarvikkeita, jotka eivät sisällä maaperän ja pohjaveden pilaantumisvaaraa aiheuttavia aineita.

Suojarakenteiden kuntoa ja toimivuutta (esim. riittääkö vallin korkeus pysäyttämään kaikki haulit) tulee seurata. Mahdolliset virheet tulee korjata viipymättä. (YSL 7 §, 16 §, 17 §, 52 §, JL 72 §)

Perustelut:

Ampumatoiminnan jatkaminen I-luokan pohjavesialueella edellyttää maaperän ja pohjaveden pilaantumisen ehkäisemistä tehokkailla suojaus- ja seurantatoimilla. Jätelain mukaan ympäristöön ei saa jättää jätettä (roskaamiskielto).

11. Ampumarata-aluetta tulee hoitaa siten, että turvataan humuskerroksen säilyminen mahdollisimman elinvoimaisena ja haitallisia aineita sitovana. (YSL 52 §)

Perustelut:

Humuskerroksen elinvoimaisuuden turvaamisella estetään haitallisten aineiden kulkeutuminen humuskerroksesta maaperään ja edelleen pohjaveteen.

Jätteet ja niiden käsittely

12. Haulijätteitä on käsiteltävä ja varastoitava niin, että niistä ei aiheudu maaperän pilaantumista eikä muutakaan haittaa ympäristölle. Vaarallisten jätteiden jätehuolto ja rata-alueen muu jätehuolto on hoidettava voimassaolevien jätehuoltomääräysten mukaisesti. (YSL 16 §, 17 §, 52 §, 58 §, JäteL 8 §, 13 §, 72 §, Päijät-Hämeen jätelautakunnan alueen jätehuoltomääräykset)

Vaaralliset jätteet on toimitettava säännöllisesti vähintään kerran vuodessa paikkaan, jolla on lupa kyseisten jätteiden vastaanottoon. Luovutettaessa vaarallisia jätteitä, ne on pakattava tiiviiseen ja jätteen vaaraominaisuuksilla merkittyyn pakkaukseen. Vaarallisia jätteitä luovutettaessa on jätteiden siirrosta laadittava siirtoasiakirja, josta ilmenevät tiedot jätteen lajista, laadusta, määrästä, alkuperästä, toimituspaikasta ja - päivämäärästä sekä kuljettajasta. Siirtoasiakirja tai sen jäljennös on säilytettävä vähintään kolmen vuoden ajan. (YSL 52 §, 58 §, JäteL 121 §, VNA 179/2012 20§, 24 §)

13. Jätteistä on pidettävä aikajärjestyksen mukaista kirjaa.

Kirjanpidossa on oltava seuraavat tiedot:

- 1) jätteen määrä;
  - 2) jäteluettelon mukainen jätteen nimike ja kuvaus jätelajista sekä olennaiset tiedot jätteen ominaisuuksista ja koostumuksesta;
  - 3) vaarallisesta jätteestä VNa:n 179/2012 liitteen 3 mukaiset pääasialliset vaaraominaisuudet;
  - 4) toimitettaessa jäte muualle käsiteltäväksi jätteen vastaanottajan ja kuljettajan nimi ja yhteystiedot sekä jätteen käsittelytapa.
- Kirjanpitoliedot on säilytettävä kirjallisesti tai sähköisesti kuusi vuotta. (YSL 52, 58 §, JäteL 118, 119 §:t, VNa 179/2012 20 §)

Perustelut (määräys 12. ja 13):

Jätehuolto on järjestettävä huolellisesti jätelain periaatteiden mukaisesti. Toiminnassa syntyvät jätteet on kerättävä ja käsiteltävä siten, ettei niistä aiheudu ympäristön pilaantumista. Jätelaki edellyttää, että ympäristöluvanvaraisen toiminnan jätteistä pidetään kirjaa.

Tarkkailu, kirjanpito ja raportointi

14. Pohjavedestä on otettava näyte vuosittain keväällä tai syksyllä aina samaan aikaan vuodesta. Näytteestä on tutkittava vähintään seuraavat parametrit: happi, pH, sähkönjohtavuus, kokonaiskovuus, sameus sekä antimoni, arseeni, kupari, lyijy, nikkeli, sinkki, PAH -yhdisteet, kemiallinen hapenkulutus, öljyhiilivedyt sekä VOC-yhdisteet. Metalleista tulee määrittää sekä liukoinen että kokonaispitoisuus.

Näytteet tulee ottaa ampumaradalla olevasta pohjaveden havaintoputkesta HP 1/03, puolustusvoimien alueen havaintoputkesta ja radan koillispuolella sijaitsevasta Räläksuon reunalla olevasta lähteestä. Lisäksi ampumarata-alueelle tulee asentaa toinen pohjaveden havaintoputki vallien lounaispuolelle. Putki tulee asentaa ja ensimmäinen näyte ottaa ennen maa-ainesten tuontia alueelle. Putkikortti tulee toimittaa Hollolan ympäristönsuojeluviranomaiselle ja Hämeen ELY-keskukseen.

Puolustusvoimien alueella olevasta havaintoputkesta otettavat näytteet voidaan ottaa yhteistarkkailuna puolustusvoimien kanssa.

Mittaukset on teetettävä Suomen ympäristökeskuksen hyväksymällä toimijalla. Mittaustulosten on oltava vertailukelpoisia pohjaveden ympäristölaatunormin (1040/2006) sekä talousveden laatuvaatimusten (1352/2015) kanssa.

Tarkkailutulokset tulee toimittaa vuosittain Hollolan ympäristönsuojeluviranomaiselle, Hämeen ELY-keskukseen ja Lahti Aqua Oy:lle. (YSL 6, 8, 17, 62, 209 §)

Perustelut:

Pohjavedenlaadun selvittäminen ja jatkuva laadun tarkkailu perustuu ympäristönsuojelulain 6 §:ään, jonka mukaan toiminnanharjoittajan on oltava riittävästi selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista. Ympäristönsuojelulain 62 §:n mukaan luvassa on annettava tarpeelliset määräykset päästöjen ja toiminnan vaikutusten tarkkailusta. Koska toiminta sijaitsee I-luokan pohjavesialueella, pohjaveden laaduntarkkailu on erityisen tärkeää. 209 §:n mukaan mittaukset, testaukset, selvitykset ja tutkimukset on tehtävä pätevästi, luotettavasti ja tarkoituksenmukaisin menetelmin.

Meluvallin valmistuttua pohjavedentarkkailua voidaan tarkastella uudestaan.

15. Toiminnanharjoittajan on osallistuttava ympäristön tilan yhteistarkkailuun, jos sellainen Hollolan kunnan alueella järjestetään. (YSL 63, 64 §)

Perustelut:

Toiminnanharjoittajan tulee olla selvillä toimintansa aiheuttamista ympäristövaikutuksista. Laaja kokonaiskuva laajemmalle alueelle aiheutuvista

ympäristövaikutuksista saadaan parhaiten eri lupavelvollisten toimijoiden yhteistarkkailun kautta.

16. Toiminnanharjoittajan on toimitettava suunnitelma Hälvälän ampumajärjestelmän melun ja pohjavedentarkkailusta hyväksyttäväksi Hollolan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Suunnitelmassa on huomioitava Lahden Ampumaseura ry:n haulikkoradan sekä alueen muiden ampumamelua ja pohjavesivaikutuksia aiheuttavien toimintojen yhteisvaikutukset (esim. puolustusvoimat ja Hollolan Ampumaurheilukeskus ry). Suunnitelman tulee sisältää melumallinnus, pohjaveden näytteenottosuunnitelma, esitys melun mittaamisesta ja kirjallinen asiantuntija-arvio toimintojen yhteisistä melu- ja pohjavesivaikutuksista.

Suunnitelma tulee toimittaa 31.12.2018 mennessä osoitteeseen kirjaamo@hollola.fi tai Hollolan valvontajaosto, PL 66, 15871 Hollola sekä tiedoksi Hämeen ELY-keskukseen.
(YSL 52 §, 63 § ja 64 §)

Saadun suunnitelman perusteella lupaviranomainen voi antaa erillisiä määräyksiä melu- ja pohjavedenyhteistarkkailusta

Perustelut:

Määräys on annettu ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi. Ympäristönsuojelulain 63 §:n mukaan lupaviranomainen voi tarvittaessa ympäristöluvassa määrätä useat luvanhaltijat yhdessä tarkkailemaan toimintojensa vaikutusta (yhteistarkkailu) tai hyväksyä toiminnan tarkkailemiseksi osallistumisen alueella tehtävään seurantaan. Yhteistarkkailu voi koskea tähän lakiin ja vesilakiin perustuvaa tarkkailua.

64 §:n mukaan ympäristöluvassa voidaan määrätä, että toiminnanharjoittajan on esitettävä 62 §:n mukaisen seurannan ja tarkkailun tai 63 §:n mukaisen yhteistarkkailun järjestämisestä erillinen suunnitelma lupaviranomaisen, valvontaviranomaisen tai kalatalousviranomaisen hyväksyttäväksi. Suunnitelma on toimitettava viranomaiselle niin ajoissa, että seuranta ja tarkkailu voidaan aloittaa toiminnan alkaessa tai muuna toiminnan vaikutusten kannalta tarkoituksenmukaisena ajankohtana. Suunnitelman esittämiseen sovelletaan, mitä 39 §:ssä säädetään ympäristöluvan hakemisesta. Päätös suunnitelman hyväksymisestä tehdään noudattaen, mitä 96 §:ssä säädetään.

Ampumaradat sijaitsevat vierekkäin ja kummastakin toiminnasta aiheutuu melua ja pohjavesivaikutuksia. Toimintojen melun ja pohjavesien yhteisvaikutusta on tarpeen tarkkailla.

17. Radan meluntorjuntarakenteiden ja haulikeräysrakenteiden kunto on tarkastettava vuosittain ja niitä on ylläpidettävä siten, että ne toimivat

suunnitelmien mukaisesti. Rakenteiden tarkastuksesta ja kunnostuksesta on pidettävä kirjaa. (YSL 43 ja 62§)

Perustelut:

Ympäristönsuojelulain 62 §:n mukaan luvassa on annettava tarpeelliset määräykset päästöjen ja toiminnan tarkkailusta.

18. Ampumaratojen käytöstä, seurannasta, toiminnassa syntyvistä jätteistä ja toiminnan mahdollisista poikkeustilanteista on pidettävä kirjaa. Ampumarata-alueen toiminnoista ja vaikutuksista tulee laatia kalenterivuositain raportti raportointivuotta seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä Hollolan kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle sekä Hämeen ELY-keskukselle.

Raportissa on esitettävä sanallinen asiantuntija -arvio toiminnan ympäristövaikutuksista. Raportissa on esitettävä kuvaajien avulla toimintaa koskevien keskeisten tutkimusparametrien muutokset siten, että muutostrendit ovat nähtävissä.

Raportissa tulee olla ainakin seuraavat tiedot:

- pohjaveden laadun seuranta
- meluntorjunta ja haulienkeräysrakenteiden tarkastukset ja kunnostukset
- laukausten määrät radoittain ja kuukausittain eriteltynä
- ammuntapäivien lukumäärät radoittain ja kuukausittain eriteltynä
- käytetyt aseet ja panokset
- käytettyjen ekokiekkojen osuus
- kilpailut ja leiripäivät

Lisäksi raportissa tulee toimittaa yhteenvedot seuraavista tiedoista:

- haulijätteiden määrät ja toimituspaikka
- kiekkojätteiden määrät ja toimituspaikat
- muiden jätteiden määrät ja toimituspaikat jätelajeittain
- ympäristökuormituksen seuranta koskevat tulokset
- toiminnan mahdolliset poikkeustilanteet
- mahdollisten melumittausten tai muiden sinä vuonna tehtyjen tarkkailuiden tulokset/raportit

(YSL 43 §, 46 §, YSA 19 §, JL 12 §, 118 §, 119 §, 120 §)

Perustelut:

Kirjanpito- ja raportointimääräykset on annettu ympäristöluvan valvontaa varten.

Rakenteiden kunnossapito

19. Mikäli ampurata-alueen kunnossapidon yhteydessä suoritetaan maa-ainesten kaivua tai vaihtamista, on maa-ainesten haitta-ainepitoisuudet selvitettävä ennen töihin ryhtymistä. (YSL 136 §)

Perustelut:

Ampumarata-alueen voidaan epäillä pilaantuneen radan toiminnasta.

Häiriö- ja poikkeustilanteet

20. Toiminnanharjoittajan on ennakolta varauduttava toimiin onnettomuuksien ja muiden poikkeuksellisten tilanteiden estämiseksi ja niiden terveydelle ja ympäristölle haitallisten seurausten rajoittamiseksi. Luvan haltijan on huolehdittava, ettei toiminnasta aiheudu ympäristön roskaantumista tai muuta haittaa. Häiriö- tai poikkeustilanteista on ilmoitettava viipymättä pelastusviranomaiselle ja ympäristönsuojeluviranomaiselle, joka ratkaisee tarpeelliset toimenpiteet ilmoituksen johdosta. (YSL 43 §)

Perustelut:

YSL 43§ Luvassa on annettava tarpeelliset määräykset päästöistä, niiden ehkäisemisestä ja muusta rajoittamisesta sekä toimista häiriö- ja muissa poikkeuksellisissa tilanteissa tai toiminnan lopettamisen yhteydessä.

Toiminnan lopettaminen

21. Toiminnan lopettamisesta on ilmoitettava kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle vähintään kuusi kuukautta aiemmin. Toiminnan loputtua radan pitäjän on puhdistettava alue jätteistä ja rakenteista. Luvan saajan tulee viimeistään kuusi kuukautta ennen toiminnan lopettamista esittää Hollolan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen käsiteltäväksi yksityiskohtainen suunnitelma toiminnan lopettamiseen liittyvistä maaperän-, pohja- ja pintavesiensuojelua sekä jätehuoltoa koskevista toimista ja lopettamisen jälkeisestä ympäristön tilan tarkkailusta. (YSL 52, 62 ja 94 § sekä JL 8 ja 13 §)

Perustelut:

Toiminnan loputtua ampumarata-alue tulee siistiä ja maaperä puhdistaa siihen tilaan, ettei siitä aiheudu vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle. Toiminnasta ja alueesta luopuminen, viimeistelytyöt ja tarkkailu voidaan toteuttaa vain erillisen suunnitelman perusteella. Tarvittaessa myös yksittäisen radan lopettamisesta on tehtävä erillinen suunnitelma. Lopettamiseen liittyvistä ympäristönsuojelutoimista on tarpeen esittää suunnitelma hyvissä ajoin, jotta alueen kunnostamisesta, päästöjen ehkäisemisestä ja tarkkailun järjestämisestä voidaan päättää ajoissa.

muut määräykset

22. Toiminnanharjoittajan tulee olla selvillä toimialansa parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehittymisestä ja varautua tällaisten tekniikoiden käyttöönottoon. (YSL 8 §)

Perustelut:

Jos toimintaan tarvitaan ympäristönsuojelulain mukainen lupa, toiminnanharjoittajan on ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi huolehdittava ja varmistuttava siitä, että toiminnassa käytetään parasta käyttökelpoista tekniikkaa.

23. Luvan saajan on asetettava 2000 euron suuruinen vakuus ympäristön saattamiseksi ennalleen tai mahdollisten vahinkojen korvaamiseksi lupapäätöksen kumoamisen tai muuttamisen varalta. (YSL 199§)

Perustelut:

Toiminnanharjoittaja on hakenut toiminnan aloituslupaa mahdollisesta muutoksen hausta huolimatta, jotta olemassa olevaa toimintaa voidaan jatkaa keskeytyksettä. Toiminnanharjoittaja katsoo, ettei vakuutta tarvitse asettaa, koska ottaen huomioon haulikkoradan toiminnan pitkän historia suhteessa nyt kysymyksessä olevaan ajanjaksoon (mahdollinen muutoksenhaku) radan käytöstä ei aiheudu merkittävää ympäristöpilaantumisen vaaran lisääntymistä.

Mikäli toiminta aloitetaan muutoksenhausta huolimatta ennen päätöksen lainvoimaiseksi tuloa, ympäristönsuojelulain 199§:n mukaan toiminnanharjoittajan on asetettava vakuus.

Hollolan kunta
Valvontajaosto 26.9.2018
HOL 307/2017

LUVAN VOIMASSAOLO

Tämä päätös on voimassa toistaiseksi. Toiminnan olennaiseen muuttamiseen on oltava lupa (YSL 29§).

Jos asetuksella annetaan ympäristönsuojelulain tai jätelain nojalla jo myönnetyn luvan määräystä ankarampia säännöksiä tai luvasta poikkeavia säännöksiä luvan voimassaolosta tai tarkistamisesta, on asetusta luvan estämättä noudatettava. (YSL 70 §)

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Ympäristönsuojelulaki (YSL 527/2014) 6, 7, 8, 11, 14, 16, 17, 20, 27, 29, 43, 46, 48, 49, 52, 58, 62, 63, 64, 70, 83, 89, 136, 142, 209 §

Valtioneuvoston asetus ympäristönsuojelusta (YSA 713/2014) 19 §

Jätelaki (JäteL 646/2011) 8, 12, 13, 72, 118, 119, 120, 121 §

Valtioneuvoston asetus jätteistä (VNA 179/2012)

Valtioneuvoston päätös ampumaratojen aiheuttaman melutason ohjearvoista (VNA 53/1997)

Laki eräistä naapuruussuhteista (NaapL 26/1920) 17 §

Päijät-Hämeen jätelautakunnan alueen jätehuoltomääräykset (30.11.2017 §28)

Hollolan hallintosääntö 17 §

Hollolan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen taksa (25.4.2016, §7, voimaan 4.5.2016) 3, 4 kohta d), 5, 12, 13 §

KÄSITTELYMAKSU JA SEN MÄÄRÄYTYMINEN

Hollolan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen taksan (25.4.2016, § 7, voimaan 4.5.2016) 3 §:n mukainen maksu on ulkona sijaitsevalle ampumarata toimialalle 3570 euroa.

13 §:n mukaan, jos luvan hakija jättää ympäristönsuojelulain 199 §:n 1 momentin mukaisen vakuuden, peritään vakuusasian käsittelystä lisämaksu, joka on 10 prosenttia kyseistä toimintaa koskevasta em. taksan 3 §:n mukaisesta maksusta eli 357 euroa.

Lisäksi peritään taksan 4 §:n kohdan d) mukaiset ilmoituskulut 400 euroa, jotka koskevat kuulutuksen ja päätöksen julkaisemista lehti-ilmoituksella.

Käsittelymaksu on yhteensä $3570+357+400= 4327$ euroa.

Lahden ampumaseura ry on lupahakemuksen liittyvän tarkastuksen yhteydessä ilmoittanut, että hakija esittää lupapäätöksestä perittävän hinnan kohtuullistamista yleishyödyllisyyteen perustuen.

Käsittelymaksun kohtuullistamiseen ei ole taksan 5 §:n tai 12 §:n mukaisia perusteita.

Hollolan kunta
Valvontajaosto 26.9.2018
HOL 307/2017

PÄÄTÖKSEN JULKIPANO JA KUULUTTAMINEN

Päätös annetaan julkipanon jälkeen ja sen katsotaan tulleen valitukseen oikeutettujen tietoon silloin kun se on annettu. Antopäivä on **2.10.2018**.

Valvontajaosto tiedottaa päätöksestä Hollolan kunnan ilmoitustaululla, Internet-sivuilla ja lehdessä. Päätöksestä annetaan erikseen tieto myös niille asianosaisille, joita on erikseen tiedotettu lupahakemuksesta.

Päätös on nähtävänä kuulutusajan Hollolan kunnanvirastolla.

PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Päätös annetaan julkipanon jälkeen päätöksessä mainittuna päivänä, jolloin sen katsotaan tulleen asianosaisten tietoon. Päätös on lainvoimainen 30 päivän kuluttua päätöksen antamisesta kyseistä päivää lukuun ottamatta, jos siitä ei valiteta. Mahdollinen valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen antopäivästä.

Hollolan valvontajaosto ympäristönsuojeluviranomaisena määrää, että toiminta voidaan aloittaa tämän lupapäätöksen mukaisesti mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta. Ympäristönsuojeluviranomainen katsoo, että toiminnan aloittamiselle muutoksenhausta huolimatta on ympäristönsuojelulain 199 §:n mukainen perusteltu syy. Vakuudesta on määrätty luvan ratkaisu osassa. Tämän lupapäätöksen täytäntöönpano ei tee muutoksenhakua hyödyttömäksi, kun toiminta järjestetään lupapäätöksen määräysten mukaisesti.

Mikäli lupapäätös kumotaan tai lupamääräystä muutetaan, valvontajaosto katsoo asetetun vakuuden riittävän ympäristön saattamiseksi ennalleen. Täytäntöönpanon ei katsota tekevän muutoksenhakua hyödyttömäksi. Vakuuden määrä on sama kuin edellisessä ympäristöluvassa. Muutoksenhakutuomioistuin voi valituksesta kumota 199 ja 200 §:ssä tarkoitetun määräyksen tai muuttaa sitä tai muutoinkin kieltää lupapäätöksen täytäntöönpanon.

Tämä päätös korvaa seuraavat päätökset:

Lahden seudun ympäristölautakunta 21.10.2014 §71, Ympäristölupapäätös / Lahden ampumaseura ry:n ympäristölupahakemuksesta Hälvälän haulikkoradalle osoitteessa Ampumaradantie, Hollola
Hollolan kunnan valvontajaosta 19.4.2017 § 26, Meluntorjuntasuunnitelma Lahden Ampumaseura ry:n Hälvälän haulikkoradalla

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen ja siitä määrättyyn maksuun haetaan muutosta YSL 190 §:n mukaisesti Vaasan hallinto-oikeudelta. Asian käsittelystä 205 §:n nojalla perittävään maksuun haetaan muutosta samassa järjestyksessä kuin pääasiaan. Valitusosoitus on pöytäkirjan/pöytäkirjanotteen liitteenä.

Hollolan kunta
Valvontajaosto 26.9.2018
HOL 307/2017

Täytäntöönpano:
hallintovalitus Vaasan hallinto-oikeuteen (ympäristölupa)

Päätös (Ote + valitusosoitus):
Lahden ampumaseura ry

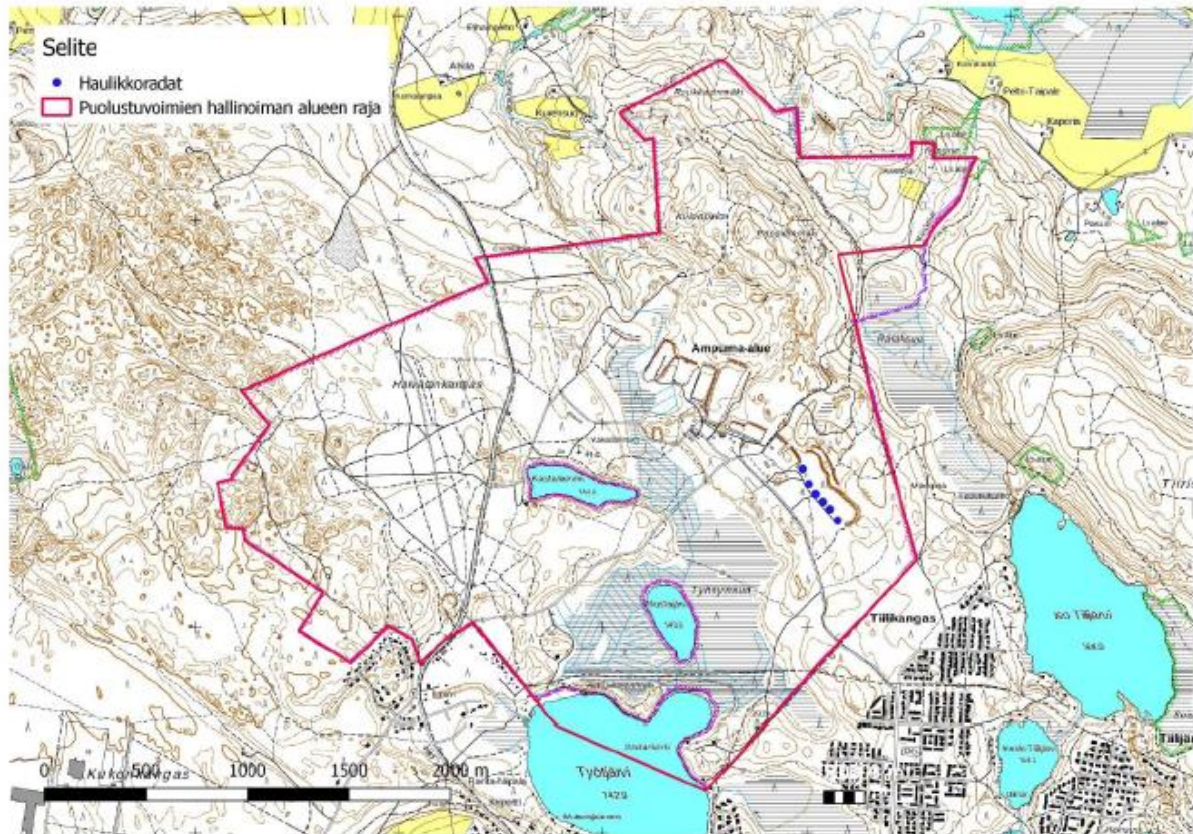
Jäljennös päätöksestä:
Hämeen ELY-keskus
Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveystyöntekijät / Ympäristöterveyskeskus
Hollolan kunnan maankäyttö
Hollolan kunnan hallitus
Lahti Aqua
Puolustusvoimat
ympäristötarkastaja (sähköisenä ja paperilla)

Ilmoittaminen kunnan ilmoitustaululla, Internetissä ja lehdessä:
Päätöksestä kuulutetaan Hollolan kunnan ilmoitustaululla ja Internetissä **1.10.-1.11.2018**.
Ilmoitus kuulutuksesta julkaistaan Hollolan Sanomat -lehdessä.

Tieto päätöksestä:
muistutuksen tekijät
rajanaapurit ja muut tiedossa olevat asianosaiset

Liite 1: Sijaintikartta

Kuva 1. Hälvälän ampuma-alue (Puolustusvoimien hallinnassa) ja haulikkoratojen sijainti. (sisältää MML:n peruskartta-aineistoa 08/2016).

Hollolan kunta
 Valvontajaosto 26.9.2018
 HOL 307/2017
 Liite 2: Pohjavesialue

Kuva 2. Ampumarata-alueen ja lähiympäristön pintamaalajit sekä pohjavesialueen rajat, lähteet, suljettu pohjavedenottamo, pohjaveden tarkkailupisteet (vanha HP1/03 ja uusi), pohjaveden virtaussuunnat (liite 14) sekä vuoden 1999 suojavyöhyke, joka ei ole vesioikeuden vahvistama. (sisältää MML:n maastotietokanta-aineistoa 08/2016 ja maaperäkartta 1: 20 000 aineistoa muokattuna © Geologian tutkimuskeskus 2016).

